

CHKD JUL 10 1962

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

76 M. 26 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, N. Y.

1962 M. LIEPOS (JULY) 5 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 15 C

SLA 52 seimas

Viena seniausių ir savo nariais gausingiausių Amerikos lietuvių organizacijų - Susivienijimas Lietuvių Amerikoje - ši pirmadienį, liepos 9 d., Newark'e susirenka savo 52-ojo seimo. Per tris dienas seimas aptars aktualiuosius reikalus, kad paskui vėl sėkmingai tęstų savo darbą, kuris yra svarbus lietuviams ir lietuvių tautai.

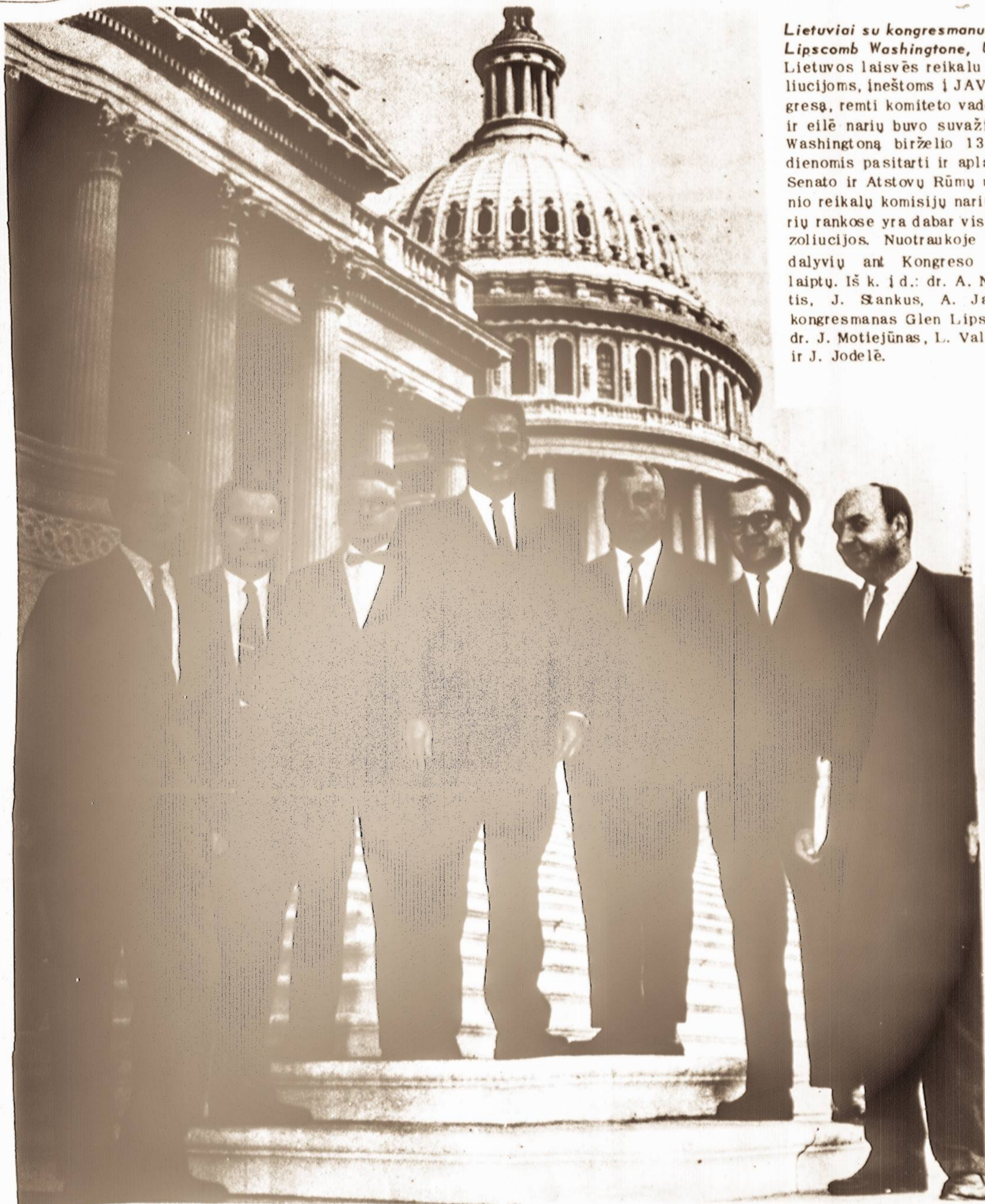
Pradedant tolimais laikais, kai 1886 m. Lietuvos atgimimo pionierių aušrininkų dvasioje buvo sukurta bendrinė, visiems, kaip jie sakė; geros valios lietuviams brangi organizacija - Susivienijimas Lietuvių Amerikoje, ne tik prabėgo daugiau kaip 75 metų, per tą laiką ne tik įvyko nepaprastai daug pakitimų šios šalies lietuvių gyvenime, bet ir visa mūsų tauta daug išgyveno: greta nuostabaus tautinio pakilimo, kuris buvo apvainikuotas Lietuvos laisvės atgavimu, ji turėjo ir tragiškų patirimų.

Ir šiandien, po tiek daug metų, Susivienijimas, nors dirbo dažnai nepalankiomis sąlygomis, sukaupe didžiausius pačių lietuvių valdomus kapitalus, nors jam keliais atvejais sunkiai buvo pakenkta, vis dėlto jis sutraukė į savo eiles daugiau narių, negu bet kokia kita lietuviška organizacija, o kas svarbiausia Susivienijimas ir šiandien tebėra brangus ir reikšmingas, kaip iki šiol.

Susivienijimas savo dvasia ir tradicijomis labiausiai artimas Amerikos gyvenimui, nes savo veikloje priėmė šios šalies laisvės pagrindus, puoselėjo bendrą visiems lietuviams fraternalinį veikimą, nevarždamas savo narių pažūrų bei įsitikinimų.

Kiekvienas nuoširdus patriotas lietuvis randa Susivienijime globą ir jaučiasi pilnateisiu

Nukelta į 12 psl.

Lietuviai su kongresmanu Glen Lipscomb Washington, D. C. Lietuvos laisvės reikalų rezoliucijoms, įneštomis į JAV Kongresą, remti komiteto vadovybė ir eilė narių buvo suvažiavę į Washingtoną birželio 13 - 15 dienomis pasitarti ir aplankyti Senato ir Atstovų Rūmų užsienio reikalų komisijų narių, kurių rankose yra dabar visos rezoliucijos. Nuotraukoje grupė dalyvių ant Kongreso Rūmų laiptų. Iš k. į d.: dr. A. Nasvytis, J. Šankus, A. Jančys, kongresmanas Glen Lipscomb, dr. J. Motiejūnas, L. Valiukas, ir J. Jodelė.

SLA Pildomosios Tarybos nariai, kurie liepos 9 d. Robert Treat viešbutyje Newark, N. J., susitinka su kuopų delegatais, suvažiavusiais iš Amerikos ir Kanados. Nuotraukoje - Pild. Taryba vieno savo posėdžio metu SLA centre. Iš k. į d.: prezidentas P. Dargis, daktaras kvotėjas St. Biežis, išdo globėja E. Mikužiūtė, išdininkė Nora Gugienė, išdo globėjas adv. S. Briedis. Nuotraukoje trūksta viceprezidento S. Gegužio ir sekretorės B. Pivaronienės. J. N. Tysliavos nuotr.

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Įdomiu sutapimu, studentas akademikas lietuvis istorijos profesorius amerikietis mums šiuo momentu anglų kalba pasvarsto Lietuvos ir Latvijos kadaise darytus bandymus taikiai sugyventi. Studento L. Sabaliūno straipsnį "The Politics of the Lithuanian-Soviet Non-Aggression Treaty of 1926" skelbia labai pavėluotai išėjęs Lituania, o birželio nr. Slavic Review Kalifornijos San Jose kolegijos profesorius E. Andersonas rašo "The USSR Trades with Latvia: the Treaty of 1927."

Lietuva, Sabaliūnas pasakoja, 1926 m. buvo palinkusi tartis su Sovietija, nes, viena, neturėjo bendros, kaip latviai ir estai, sienos su rusais, antra, su Lenkija ginčijosi dėl Vilniaus, su Vokietija dėl Klaipėdos. Tad tikėjosi, kad Maskva jai čia pritars. Sabaliūnas sprendžia: "Šie dalykai vertė ausį lenkti Sovietijos pasiūlymams." Taip darydama, Lietuva išnirio iš bendrojo Pabaltijo

Nukelta į 4 psl.

Gausus philadelphiečių būrys, susirinkęs į žiauriųjų birželio minėjimą, kuriame idomų pranešimą apie bolševikų lietuvių tautos naikinimo politiką padarė svečias iš Washingtono dr. J. Pajaujis (sėdi pirmas iš d.), šalia jo Br. Buinys, dr. V. Maciūnas ir kt. V. Gruzdžio nuotrauka

LIETUVIAI KALIFORNIJOJ

Los Angeles Židinio skautų - skaučių sueiga įvyko birželio 10 d. Dalyvavo keliolika židiniečių. Priimtas vienas naujas židinietis (sk. Jakubauskas).

Nutarta rudenį rengti balių, kurio pelnas eity lietuvių skautų veiklai paremti. Plačiai pasisakyta, diskutuota įvairiais skautiškais reikalais. Iš kitur siūloma išjungti į amerikiečių skautų organizaciją. Tuo reikalu griežtai kalbėta, ir židiniečiai nesutiks lietuvių skautus amerikontinti iš pradžių, kad ir diplomatinio, švelniu būdu.

Tarptautinei jambore skautų skaučių išvykai paremti židiniečiai paaukojo dolerių ir nu-

tarta pasiūsti gražių delegaciją. Sekanti židiniečių sueiga bus liepos 8 d. skautų rengiamos gegužinės metu.

Šiai židinio sueigai pirmininkavo P. Pakalniškis, sekretoriavo Vyt. Tamulaitis.

M. ALEKSANDRIŪNIENĖ

Žinomo Los Angeles lietuvių visuomenininko Vytauto Aleksandriūno žmona Marija mirė birželio 1 d. ligoninėje. Palaidota birželio 5 d. Po įskilmingų pamaldų šv. Kazimiero bažnyčioje didelės virtinės palydėjo į kapines. Prie karsto pasakytą kalbą.

Kiek lietuvių atvyko į JAV?

JAV Imigracijos Tarnybos oficialus leidinys (I and N Reporter, bal. nr.) skelbia, kad nuo 1945 m. liepos 1 d. iki 1961 m. birželio 30 d. Lietuvoje gimusių išvietintųjų Amerikon imigrantais įleista viso 27,263, (Latvijoje gimusių 38,207, Estijoje 11,247, Lenkijoje 159,952, Sovietijoje 43,749). Viso - 715.096. Į Lietuvoje gimusių skaičių įeina ir 1,478 "vokiečių repatriantų". II pas. karo metu viso buvę išvietinta 8 milijonai žmonių, bet apie 7 milijonai grįžę namo.

Imigracijos ir Natūralizacijos metinis 1961 metų pranešimas nurodo, kad per metus iki 1961 m. birželio 30 d. imigrantais Amerikon įleista, kvotinių ir nekvtotinių Lietuvoje gimusių 548, Latvijoje 305. Tiesiai iš Lietuvos teatkeliaavo 125, iš Latvijos 84.

Per paskutinį penketą metų Lietuvoje gimusių kvotinių imigrantų (metinė kvota - 384) statistika ši: 1957 - 204, 1958 - 304; 1959 - 426; 1960 - 330; 1961 - 383.

Pilietybę priėmė per metus iki 1961 m. birželio 30 d. Lie-

tuvoje gimusių 1,287. Latvijoje 1,485, Estijoje 422. Latvijoje gimusių tarpe buvo 9 pilietybę gavę dėl tarnavimo JAV kariuomenėje; lietuvių ir estų tokių nebuvo nei vieno. Dešimties metų laikotarpyje (1952-1961) JAV pilietybę įgijo 18,915 Lietuvoje gimusių, 20,865 Latvijoje ir 7,821 Estijoje.

Per tą dešimties metų laikotarpį imigrantais įleista Lietuvoje gimusių 8,381, Latvijoje 8,852. Gausiausiai atvyko 1952 metais (3,044), mažiausia 1952 (314). Tiesiai iš Lietuvos 1931-1940 metų laikotarpyje atvyko 2,201, 1941-1950 m. 683, 1951-1960 m. 242. V.

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokiečiai)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

LISAUSKŲ MAISTO KRAUTUVĖ

Lietuviški sūriai, juoda duona, aukštos rūšies rūkyti kumpiai, dešros ir skilandžiai pigiomis kainomis
Prekes siunčiame ir per paštą

Martha & Peter Lisauskas
64-09 56th Road Maspeth 78, N. Y.

Telephone: TWining 4-8087

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVĖJ. BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. iki 9 v v

Kodėl spekuliuoti?
Sutelktas apdraustas taupymas
duoda aukščiausius procentus.

4 1/4 %
metams

Išmokama metų ketvirčiais, pradedant liepos 1, 1962, su nuolatiniu patenkintumu augimu.

Normalūs 3% metams ir 1/2% specialaus - jei pinigai padedami ne trumpesniam laikui, kaip keturiems ketvirčiams nuo pirmojo periodo asmeninėms sąskaitoms nuo \$10 iki \$30,000, ir iki \$60,000 dviejų asmenų sąskaitoms. Bažnyčių ir labdaros įstaigų sąskaitoms iki \$100,000 mokama 4 1/4% metams (3% normalaus ir 1/2% specialaus). Didesnėms kaip \$100,000 dol. sąskaitoms mokama 4% (3% normalaus ir 1/4% specialaus per metus).

P pinigai depozituoti iki liepos 16 uždriba dividendus nuo liepos 1 d.

PASKUI NUO DEPOZITO DIENOS, APSKAIČIUOJANT KAS KETVIRTĮ METŲ.

THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK

Incorporated 1860

TELEPHONE PResident 3-7000 FOR INFORMATION

Eastern Parkway Office:
539 Eastern Parkway at Nostrand Ave.
Brooklyn, N. Y.

Broadway Office:
135 Broadway at Bedford Ave.
Brooklyn, N. Y.

Massapequa Office:
Hicksville Road and Jerusalem Avenue
opposite Holiday Park Shopping Center
Massapequa, N. Y.

Member Federal Deposit
Insurance Corporation

USE THIS COUPON TO OPEN YOUR ACCOUNT NOW

Mail To Any Office Of
THE KINGS COUNTY SAVINGS BANK PLEASE PRINT

I enclose \$ (Up to \$15,000 in an Individual Account,
up to \$30,000 in a Trust or Joint Account).

Please open a savings account

- In my name alone
 In my name jointly with
 In my name in trust for

NAME

ADDRESS

CITY

ZONE STATE

If you send cash, use registered mail

Reprezentacinis pašto ženklų rinkinys

Nepriklausomybės laikais išleistieji Lietuvos pašto ženklai dideliu greičiu nyksta svetimųjų tarpe. Pavieniai lietuviai filatelistai, kad ir kaip besistengdami, nepajėgs ilgesnį laiką apsaugoti ir perduoti bent dalį to brangaus nepriklausomos Lietuvos vaizdaus prisiminimo ateinančioms kartoms. Todėl Lietuvių Filatelistų Draugija "Lietuva", prisiimdama savo įnašą išeivijoje, kovojant už Lietuvos laisvės atgavimą, nutarė sudaryti Reprezentacinį Lietuvos Pašto Ženklų Rinkinį.

Rinkinys čia išeivijoje tarnautų lietuvių palaiykty ir lietuviškai dvasiai stiprinti arba, kur reikalinga, reprezentuoti Lietuvą, o atgavus Lietuvai laisvę, tas rinkinys, kaip šios draugijos dovana, būtų perduotas Lietuvos vyriausybei, kad ji patalpintų atitinkamame muziejuje. Rinkinys numatomas gražiai apipavidalinti, sutvarkyti, duoti paaiškinimus lietuvių ir anglų kalbomis.

Darbas yra labai didelis, bet jis įvykdomas, tik reikalinga nuoširdi visų bičiulių talka. Filatelistų Draugija tad kreipiasi į lietuvius peržiūrėti savo užsilikusius Lietuvos pašto ženklus ir pasiūlyti Rinkiniui sudaryti komisijai, kurios adresas yra toks: Liudas Kairys, 4046 S. Montgomery Ave., Chicago 32, Illinois.

Aukas galima siųsti ir pinigais, tik tuo atveju būtinai pažymėti, kad pinigai yra siunčiami Reprezentacinio Pašto Ženklų Rinkinio reikalams. Čekius ar pašto perlaidas rašyti taip pat L. Kairio vardu.

Būtiniais šio rinkinio reikalu pasiūlymais ar klausimais galima rašyti Komisijos pirmininkui. Jo adresas yra toks: Eugenijus Petrauskas, 7742 South Troy St., Chicago 52, Ill.

Rinkiniui sudaryti komisija: E. Petrauskas, K. Meškonis, L. Kairys

S. Narkėliūnaitės pareiškimas

Chicagos Naujienose mane apšmeižęs Jonas Bertašius, mano paprašytas atsisakyti niekieno jam nesuteiktų prokuroro bei teisėjo pareigų ir sugrįžti prie eilinio piliečio padėties, tai yra, arba įrodyti man prikišamą kaltę arba prisipažinti suklydus, žengė žingsnį atgal, siūlydamas perkelti ginčą į A. L. Bendruomenės Garbės Teismą. Manau, kad tą reikalą turi sutvarkyti JAV teismas, todėl ten ir einu.

Salomėja Narkėliūnaitė

Atsiūsta paminėti

Knyga, Lentynos š. m. Nr. 1 (leidžia mecenatas Vytautas Saulius) išėjo padidintas iki 32 psl., ligšiol būdavo 24. Padidintas taip pat ir formatas. Naują viršelį nupiešė grafikas Algirdas Kurauskas. Pažymėtina, kad dalis laisvojo pasaulio liet. spaustuvų atsiliepė į bibliografų prašymą, taigi šiame numeryje randame 47 knygas ir brošiūras, išleistas š. m. sausio - kovo mėn. laikotarpyje. Pr. metais per tą patį laiką pasirodė mažiau, tiksliai 23. Viršelio 3-me psl. yra 9 nauji exlibrisai iš exlibrisų parodos.

Lituonus, Lithuanian Quaterly, birželio laida. Rašo: L. Sabaliūnas apie Lietuvos - Sovietų Sąjungos nepuolimo sutartį 1926 m., J. Kaupas apie Devyniabrėžę (pasaką), kurios vertimas anglų kalba pateiktas Laimos Petrauskaitės, Ant. Liutkus - apie skulpt. Ant. Monči, kurio kūrinių nuotraukomis papuoštas visas leidinys. Judith Jennings atsiliepia apie lietuvių poezijos antologiją "The Green Oak" ir kartu pabeikiama joje tilpusių eilėraščių. Po 1961 m. svarbesnių lietuvių gyvenimo įvykių apžvalgos, J. Jakštas rašo apie Rytų ir Centrinę Europą ir Pasaulio istorijos enciklopediją, R. Šilbajoris - apie lietuvių literatūrą sovietų angliškame literatūros žurnale. Toliau - Antanas Liulevičius apie B. Armonienės knygą "Palik ašaras Maskvoje" ir kt. Šis jaunųjų lietuvių kultūrininkų leidžiamas žurnalas išeina kas trys mėnesiai. Ši laida yra pirmutinė su redakcijos adresu Chicagoje, nors spausdinamas Brooklyne.

Catskill kalnuose

S. IR E. KRAUNAIČIŲ VASARVIETĖ

Druskonie Hall

JAU PRIIMA VASAROTOJUS IR REZERVACIJOS UŽSAKOMOS, TELEFONUOJANT:

ANDES, N. Y. Tel. 2781

New Haven, Conn., naujai įsisteigusios SLA Jaunuolių 378 kuopos nariai. Sėdi iš k. į d.: Zita Šaulytė, Danutė Kronkaitytė, Lina Mikalavičiūtė, Violeta Kronkaitytė, Irena Kronkaitytė. Stovi iš kairės: Juozas Mikalavičius, Albinas Žemaitaitis, Romas Žemaitaitis, Povilas Jasiukonis, Vytautas Sušinskas, Leonas Jasiukonis, Jonas Mikalavičius, Jr. ir Vidimantas Leikus.

P. Jasiukonio nuotrauka

Veikli Lietuvių Moterų Atstovybės klubo valdyba ir revizijos komisija Philadelphijoje. Iš k. į d.: B. Mašalaitienė, rev. kom. pirm., J. Augaitytė, pirm; M. Krėvienė, valdybos narė; dr. M. Krasauskaitė, rev. kom. narė; Stovė: L. Saudzienė, rev. kom. narė, M. Bigienienė, vicepirm.; J. Norkienė, išd.; B. Muraškienė, sekr.

V. Grūzdžio nuotrauka

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

Mažieji Philadelphijos LB šeštadieninės mokyklos mokiniai susidomėję seka mokslu metų užbaigimo akta.

V. Grūzdžio nuotrauka

Nepamirškite atnaujinti Vienybės prenumeratą!

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.)

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIrginia 3-3544

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukstys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

valstybių fronto prieš Sovietiją. Prof. Andersonas sako: "Maskvos užsispyrimas rašyti su Pabaltijo valstybėmis sutartis pavieniui, ne su visomis bendrai, ir atsisakymas jose įrašyti arbitravimo ir tarpininkų pasikvietimo dalykų, Estija ir Suomiją privertė derybas nutraukti. Sovietijai tepavyko su Vokietija ir Lietuva. Su Vokietija pasirašė nepuolimo sutartį 1926 m. bal. 25, su Lietuva rugsėjo 28 d." Apie šią sutartį Sabaliūnas ir kalbėjo. Jis mano, kad ji buvusi "abejoms pusėms naudinga." Lenkija protestavo, nes Maskva pripažino Vilnių Lietuvos žeme.

Prekybos sutartimi su Latvija Maskva taip pat siekė pralaužti Pabaltijo valstybių priešišką frontą. Sutartis paskatino latvius prisistatyti dirbtuvių, kurių gaminius tegalėjo iškišti ne pramoniniams Vakarams, bet tuščiapilvei Maskvai, kuri tikėjosi čia turėti įrankį veikti Latviją, kaip Vokietija veikė Lietuvą, nepirkdama žąsų ir netiesioginiai sukurstydama ūkininkų sukilimą Suvalkijoje 1935 - 1936 m. Ir lietuviai ir latviai nagus nudėgė: Sovietija sulaužė ir nepuolimo ir prekybos sutartį.

Katalikų Federacijos CV posėdyje nutarė įpareigoti savo 3 atstovus ALTe šią organizaciją papildyti, kad, šalia keturių centrinių ideologinių organizacijų ir dviejų Susivienijimų atstovus turėtų ir "tos centrinės organizacijos, kurios turi skyrių-kuopą kolonijose." Ar tai apimtų Studentų Sąjungą, Akademikus Skautus, Tėvų Marijonų ir Seselių Pranciškiečių rėmėjus? Tiksliau, rodos, būtų buvę tiesiog pasakyti — priimti Bendruomenę penkta centrine ideologine srove, nes ji, rodos, apjungia mūsų buvusius išvietintus brolius, norintius įsivietinti senoje Amerikos lietuvių Lietuvai šiuo metu taip būtinoje organizacijoje.

Gaila, Darbininko redakcija, šešiuose mūsų laikraščiuose skaičiusi ilgai trukusias diskusijas dėl reformų ALTe, nepagavo laiko pasiskaityti Vienybės. Čia būtų radusi, ko, matyti, nerado (ar nenorėjo rasti) anuose šešiuose, būtent: ALTas yra nepamainoma Amerikos lietuvių, JAV piliečių organizacija, visų Amerikos lietuvių vardu teisėtai spausti savo vyriausybę Washingtono nepažeisti nepriklausomos Lietuvos reikalo. Nepamainoma todėl, kad apjungia veik visus Amerikos lietuvius: keturias jų stambiausias ideologines-politines sroves ir da Susivienijimu.

Po 1955 m. atsirado nauja srovė — Bendruomenė — siekianti apjungti visus sąmoningus lietuvius, bet tikrovėje apjungianti tik buvusius išvietintuosius. JAV imigracijos statistika sako, kad jų atvyko per 27,000. Tiesa, išvietinti socialdemokrat'ai apsiungę su mūsų socialistais, tautininkais su tautininkais, daug katalikų įėjo Federacijon, kuri ypatingai gerai organizuota, naujoms organizacijoms bei skausmų priimti. Liaudininkai, kaip sakėme, gerai padarytų, apsiungę su sandariečiais. Po visų šių apsiungimų, rodos, vis dar liktų apie 6,000 bendruomenininkų. Tegul įeina penkta srovė!

Prezidentas Rooseveltas, ministras pirmininkas Churchillis ir maršalas Stalinas pietauja britų pasiuntinybėje Teherane 1943 m. lapkričio 30 d.

IŠ SLAPTŲ DOKUMENTŲ

Kaip jie sprendė Europos likimą

SPAUDAI PARENGĖ J. V.

Dar pernai buvę saugomi kaip slapti dokumentai, dabar Washingtono paskelbti "Foreign Relations of the United States - Diplomatic Papers - The Conference at Cairo and Tehran 1943" knygoje. Žemiau pateikiamos ištraukos iš vieno Teherane įvykusio posėdžio 1943 m. gruodžio 1 d. Jos atskleidžia nuotaikas, vyravusias tarp tų didžiųjų valstybių vyrų, nusprendusių Europos dalies likimą ilgam laikui. To posėdžio eigą aprašo JAV diplomatas Charles Bohlen.

Prezidentas manęs, jog dabar reikėtų apsvarstyti du pagrindiniai klausimai: Lenkijos ir pokarinės Vokietijos tvarkymą.

Čia pat išterpia Molotovas, teiraudamasis, ar nebūtų įmanoma laukti atsakymo dėl Italijos laivų, kurių dalį dabar norėtų gauti rusai.

Prez. Rooseveltas pabrėžia, jog pozicija tuo klausimu esanti labai aiški. Girdi, alijantams atitekę nemažai Italijos prekybos laivų ir kiek mažiau karo laivų. Jo nuomone, tie laivai turėtų būti panaudoti visų trijų tautų bendram tikslui iki karo pabaigos, o po to jau būtų galintis laivų pasiskirstymas.

Molotovas sutinka, kad tie laivai būtų karo metu panaudoti bendriam karo veiksmams sustiprinti ir pritaria kitoms Roosevelto mintims.

Min. pirm. Churchillis teiraujasi, į kuriuos rusų uostus tie laivai turėtų būti nuplukdinti.

Į tai atsako Stalinas, pageidaudamas, kad toji vieta būtų Juodoji jūra, žinoma, jeigu Turkija paskelbtų karą vokiečiams. O jeigu ne, tai laivai turėtų būti nukreipti į šiaurinius rusų uostus.

Lyg atsiprašydamas Churchillis sako, kad visa tai buvo klausta tik šiaip sau, neteikiant dėl to didesnės prasmės. Ir čia Churchillis pamini ypatingas rusų aukas šio karo metu.

Dabar Stalinas sakosi žinąs, kaip didžiai tų karo laivų reikia Anglijai bei JAV, tačiau jaučias, kad rusų reikalavimai esą visai kuklučiai.

Tiek prez. Rooseveltas, tiek Churchillis sako, kad jie palankiai žiūri į rusų pageidavimus.

Churchillio nuomone, esą, praeis laiko iki galutinai tuo klausimu bus susitarta. Tuo tarpu pageidautų, kad tie laivai būtų pristatyti į Juodosios jūros uostus, ir jis tikis, kad keletas anglų karo laivų galėtų juos palydėti bei ginti nuo priešo tuose vandenyse.

Toliau Churchillis sakosi manęs, kad užtrukty keletas mėnesių iki galutinio susitarimo su italais, kurie, girdi, norėtų išvengti savo laivyne maištų arba kai kurių laivų dezertyravimo.

Visų posėdžio dalyvių buvo sutikta, kad italų laivai bus perduoti rusų žinion apie 1944 m. sausio pabaigą.

Churchillis pastebėjo, kad būtų naudinga išgauti iš Turkijos, jei ši ir neišvengtų į karą, leidimą tiems karo laivams praplaukti per Dardanelus.

ROOSEVELTAS DĖL LENKIJOS

Prez. Rooseveltas, gvildendamas Lenkijos klausimą, išreiškia viltį, kad dabartiniu laiku galėtų būti pradėtos derybos atstatyti santykius tarp Lenkijos

ir sovietų vyriausybių. Sakosi jaučias, kad tas santykių atstatymas būtų ryškus palengvėjimas bent kokiems sprendimams. Jis pripažįstas tuos sunkumus, kurių būsia tuos klausimus sprendžiant.

Stalino nuomone, egzilinė Lenkijos vyriausybė glaudžiai bendradarbiaujanti su vokiečiais, o egzily agentai Lenkijoje žudo partizanus. Stalino žodžiais tariant, neįmanoma įsivaizduoti kas šiuo metu Lenkijoje darosi.

Stalinas sako, kad buvęs nustebinantis, kaip Chamberlainas galėjęs 1939 m. balandžio mėn. suteikti garantijų Lenkijai, kai tuo tarpu anglai atsisakė kariauti už čekus. Stalinas dar kartą pabrėžia savo nusistebėjimą, bet dabar, girdi, esąs laimingas.

Toliau Stalinas ėmė pasakoti, kad Anglija ir Prancūzija išvėlusi į karą dėl tų garantijų, teigdamas, kad pačiai britų tautai nebuvo lengva sugrumuotuoti faktą — į karą įsitraukiama dėl kažkokios Lenkijos. Stalinas sakosi tą vakarą panaudojęs tris degtukus pavaizduoti vienam to klausimo sprendimui.

Stalinas manęs, kad britai buvo suinteresuoti visų pirma visišku Sovietų Sąjungos vakarinių sienų saugumu prieš galimus netikėtus vokiečių užpuolimus ateityje.

Paskiau jis sako, kad Rusija galbūt daugiau kaip kiti yra su-

Mukelta į 8 psl.

Dvi lietuvės Jungtinių Tautų spaudos konferencijoje: pereitos sesijos metu vienas įdomiausių įvykių Jungtinėse Tautose buvo Kipro prezidento ark. Makarios apsilankymas. Čia vienas vaizdų iš spaudos konferencijos, kurią tasai laisvės kovotojas turėjo su Jungtinių Tautų korespondentais. Viduryje matyti dr. Ona Labanaukaitė, Draugo specialią korespondentę, ir Salomėja Narkėliūnaitė, Vienybės redaktorę.

Gyvenimas Nemunu vingiuoja...

Maironio minėjime Los Angeles "meninę dalį atliko jaunės kartos atstovai, bet salėje dauguma galvų buvo pražilę ir praplikę."

■ Draugas pastebi, kad Lietuvoje šiuo metu nėra nei vieno pilnai pareigas einančio vyskupo. Ne kokia garbė "tikėjimo laisve" besigiriančiai Maskvai! Telšių vyskupiją administruoja P. Maželis, Kauno arkivyskupiją ir Vilkaviškio vyskupiją J. Stankevičius, Vilniaus vyskupiją C. Krivaitis.

Spalio 11 d. Romoje posėdžiaus Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, susilaukęs 5,972 reformų pasiūlymų — 12 tomų. Lietuvą atstovausiąs Kauno koadjutorius Vysk. V. Birzys — JAV pilietis. Nežinoma, ar jis pateikė kokių sumanymų.

■ Pritariame Keleivio redakcijai: "Jei JT seimas priimtų nutarimą, kad Pabaltijo valstybėms turi būti sugrąžinta nepriklausomybė, praktiškos naudos nesulauktume, nors propagandos atžvilgiu būtų didelis laimėjimas." Pritariame todėl, kad propaganda žmonijos istorijoje imperijų nesugriovė. Jos griuvo vidaus supuvimu ar užsienio karu.

Literatūros darbo 40 metų sukaktį minint Bostone, poetas St. Šantvaras pasakė, kad lietuviškam žodžiui įžadą davęs Kaune, Aleksoto šlaituose, bet išsamonino Vilniuje. Sakė: "Vilnius buvo tas miestas, kur prašvitusia sąmone suvokiau, kad turiu savo tautą, turiu brolių — seserų." Baigė tiksliai pasakius: "Gyvenimas ne su mumis prasidėjo, ne su mumis baigsis — jis vertas didžiausio mūsų dėmesio."

■ Dr. J. Mačiulis ryšium su Lietuvos Pasiuntinio Pietų Amerikai dr. K. Grauzinio mirtimi rašo: "1938 m. buvo paskirtas Pasiuntiniu Brazilijai, Argentinai ir Urugvajui. Šiandien paliko drauginga Lietuvai tik pastaroji, kuri pripažino visus dr. Grauzinio įgaliojimus. Šiandien niekas jo vieton neatsistos." Ne jau ši Lietuvos diplomatinės spraga liks neužpildyta?

■ Teko matyti ir apžiūrėti architekto J. Muloko suplanuota, dailininko V. Jonyno dabinta naujoji prelado Balkūno bažnyčia Maspeth, N. Y. Pritariame dr. O. Labanaukaitės žodžiams: "Pakartotinai reikia pasakyti, kad bažnyčia graži, lengva ir gracinga. Tikras deimantukas, kaip pasakytų Tomas-Vaižgantas, jei dar gyvas su mumis būtų."

Los Angeles lietuviai sudarė komitetą ruošti minėjimą prof. M. Biržiškai 80 metų gimimo sukakties (rugp. 24 d.) proga. Amerikietiška tariant: we are all for it!

■ Poeto Brazdžionio redaguojamos Lietuvių Dienos rašo: "Laikas mums, Amerikos lietuviams, pagalvoti sudaryti sąlygų pasiūsti menininkų, dainininkų, rašytojų į nykstančias lietuviškas salas (kolonijas), ir kraštus, kurių geležinė uždanga neskiria. Kai ateis geresnės dienos, kultūrinius mainus užmegsime ir su išsiilgusia Tėvyne." Ta Tėvynė, rodos, ir šiandien išsiilgusi, tik užsieniuose neturime įkyrios drąsos ar sumanumo pro geležinę uždangą komunizmui nelabuoju lauztis: jei pro duris neįleidžia, griautis pro aukštinių!

STEBĖTOJAS

VIENYBĖ, 1962 m. liepos 5 d.

Šalčius sugrįžo iš Lietuvos

Salomėja Narkėliūnaitė

Algimantas Šalčius, išbuvęs Lietuvoje daugiau kaip mėnesį laiko, sugrįžo į New Yorką ne tik su gausiais išpildžiais, bet ir su veikimo planų pilna galva.

Anksčiau buvęs visos eilės Amerikoje einančių antikomunistinių laikraščių bendradarbis, pastaruoju metu jisai perėjo rašinėti į Brooklyno Laisvę. Tuo savo elgesiu ir rašiniais, kuriuose jisai ne tik "kritiškai" informuoja apie buvusių dypukų kultūrinę ir politinę veiklą, bet ir advokatauja "kultūrinius ryšius" su Kraštu, jisai susilaukė kai kurių buvusių savo draugų ir bendradarbių pasmerkimo.

Todėl, kai tik buvo išgirsta kad jis rengiasi Lietuvon, tai ir viešai (spaudoje) ir neviešai (privačiuose pasikalbėjimuose) kai kieno jam buvo linkima Lietuvoje ir pasilikti, o buvo ir tokių, kurie jam linkėjo tenai ir "kaklą nususukti."

Bet Šalčius arba Almus arba Zienius (pagal jo slapyvardžius), kuris per visą tremties laikotarpį ir Vokietijoje ir paskui Amerikoje buvo vienas judriausių lietuvių žurnalistų, atrodo, sugrįžo tokių linkėjimų nepalietas. Gal pasikalbėjusieji su juo ar paskaite jo rašinius, jei jis savo išpildžius rašys, ir pagalvos, kad "Šalčiukui" Lietuvoje bus "praplovę smegenis", kaip mėgstame čia Amerikoje tokiais atvejais išsireikšti, bet jį iš anksčiau pažinojusiems jis atrodo tas pats.

Ta jo kelionė į Lietuvą, turbūt, buvo išsipildymas jo ilggamečio troškimo pamatyti ir užmegsti "ryšius", apie kuriuos jis raštu ir žodžiu kalba per pastaruosius šešerius metus.

Savo metu jis ta tema yra buvęs pagrindiniu pranešėju Lietuvių Frontininkų New Yorke surengtose diskusijose. Jau tada jisai turėjo ištisas bylas laiškų — susirašinėjimo dėl kultūrinių ryšių su Lietuva, bet tiek vienoje, tiek kitoje pusėje, kaip rada atrodė, niekas rimtai Šalčiaus minčių neėmė.

Ryšium su dabartine jo kelione kai kurie Amerikos lietuvių patriotinių laikraščių redaktoriai taip iš lygsvaros išėjo, kad net ištisus vedamuosius skyrė jo "garbei", jam "demaskuoti" ir visuomenę prieš jį nustatyti, nelyginant tai būtų buvusi kokio "national emergency", nelyginant svarbesnių temų ir problemų tuo metu nebūtų buvę. Baisus čia daiktas, kad Šalčius ar kas kitas išvyksta į Lietuvą! Nelyginant jis būtų pirmas ar paskutinis. Dabar į Lietuvą nuvažiuoti nėra jau taip sunku, kaip yra buvę anksčiau.

Šių eilučių autoriui, pavyzdžiui, yra žinoma, kad jau perėjusiais metais į Lietuvą yra vykę ne tik "jausmingos moterėlės", bet ir buvę mūsų politinių partijų veikėjai. Jie nuvyko, sugrįžo ir šuva nesulojo, ir tyli jie dabar kaip slapukai, net džiaugdamiesi, kad ant kitų, "garsiai" važiavusių, pamazgos pilamos, o jie patys patenkinti, kad ir savo Tėvynės ilgesį pasotino ir "urapatriotų" pasmerkimo už tą savo žygį nesulaukė.

Nukelta į 10 psl.

Juozo Tysliavos

"DABAR"

rinktinė

BUS IŠLEISTA 1962 M. LAPKRIČIO MĖN.

Kaina 10 dol.

Juozo Tysliavos "DABAR" rinktinę galima įsigyti tik iš anksto užsisakius, prisiunčiant 10 dol. šiuo adresu: V. Tysliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y.

Pelnas iš "DABAR" rinktinės (jeigu jo bus) skiriamas Juozo Tysliavos poezijai ir kitiems jo raštams išleisti. Organizacijos ir mecenatai prašomi padėti aukomis.

Groja SIMFONINIS ORKESTRAS

Iš savo patyrimo žinome, kad, norint ką nors tiksliai atvaizduoti, nupiešti, reikia turėti įvairių spalvų dažų arba jungti keletą skirtingų spalvų, kad gautume trečią spalvą. Panašiai yra ir su muzika: žmonės, nepasitenkindami vieno kurio instrumento skambesiu ir jo išraiškos galimybėmis, kad gautų naujų skambesio spalvų, ima juos jungti į grupes, kaip dabar vadinama — ansamblius. Ansambliui gali būti labai įvairūs ir susidėti iš 2, 3, 4, 7, 10 ir daugiau atlikėjų. Tačiau yra ansamblių, susidedančių iš šimto ir daugiau atlikėjų. Šitoks ansamblis vadinamas orkestru.

Orkestrų yra įvairių — liaudies instrumentų orkestras, pučiamųjų instrumentų arba, kaip pas mus yra įprasta vadinti, — dūdų orkestras, styginis orkestras. Kaip matyti iš pavadinimų, į tokius orkestrus daugiausia įeina vienos rūšies (vien styginiai arba vien pučiamieji) instrumentai. Didžiausias dalyvių skaičiumi ir turtingiausias skambesiu yra simfoninis orkestras (iš graikų žodžio simfonia — sąskambis).

Štai mes koncertų salėje. Į sceną pradedame rinktis muzikantais, nešini įvairiausių instrumentais. Visi sėdasi į savo vietas ir, kol pasirodys dirigentas, derina instrumentus, tuo sudarydami nepaprastai margą, savotiškai įdomų garsų mišinį. Prieš mus — simfoninis orkestras.

Kada ir kur atsirado ir kaip vystėsi simfoninis orkestras?

Pats žodis „orkestra“ yra kilęs senovės Graikijoje (orcheo — graikiškai — šoku), kur šiuo vardu buvo vadinama antikinio teatro vieta — aikštelė tarp scenos ir publikos, kurioje paprastai stovėdavo choras ir ritminiais judesiais bei deklamavimu komentavo tragedijos eigą.

XVI amžiaus viduryje Italijoje kilo mintis atgaivinti antikinę tragediją. Tų bandymų išdavoje atsirado visal naujas žanras — opera, kurioje graikiško choro vietą užėmė muzikantai — instrumentalistai, pritarantieji pagrindiniams veikėjams — dainininkams. Nuo to laiko „orkestru“ pradėta vadinti ne tik teatro vieta, kur išsidėsto muzikantai, bet ir pats atlikėjų ansamblis.

Pirmieji to laikotarpio operų orkestrai buvo labai kuklūs — klavesinas (mūsų laikų fortepijono prototipas) ir keletas styginių instrumentų (smuikų, violų ir liutnų). Vėliau jie buvo papildyti fleitomis, fagotais, trombonais ir kitais. Žinoma, tie orkestrai sąvarankiško vaidmens neatlikdavo ir daugiausia tik dubliuodavo dainininkų partijas. Nors jie jau buvo panašūs į simfoninį orkestrą, bet pagrindinį jų tipą nustatė Vienos klasikai — Haydnas, Mocartas, Beethovenas. Ši sąstatą toliau tobulino neoromantikai — Berliozas, Lisztas, Vagneris. Tokį orkestrą sąstatą turime ir dabar, nes per paskutinį šimtą metų jis beveik nepasikeitė.

VYT. VENCKUS
Muzikologas

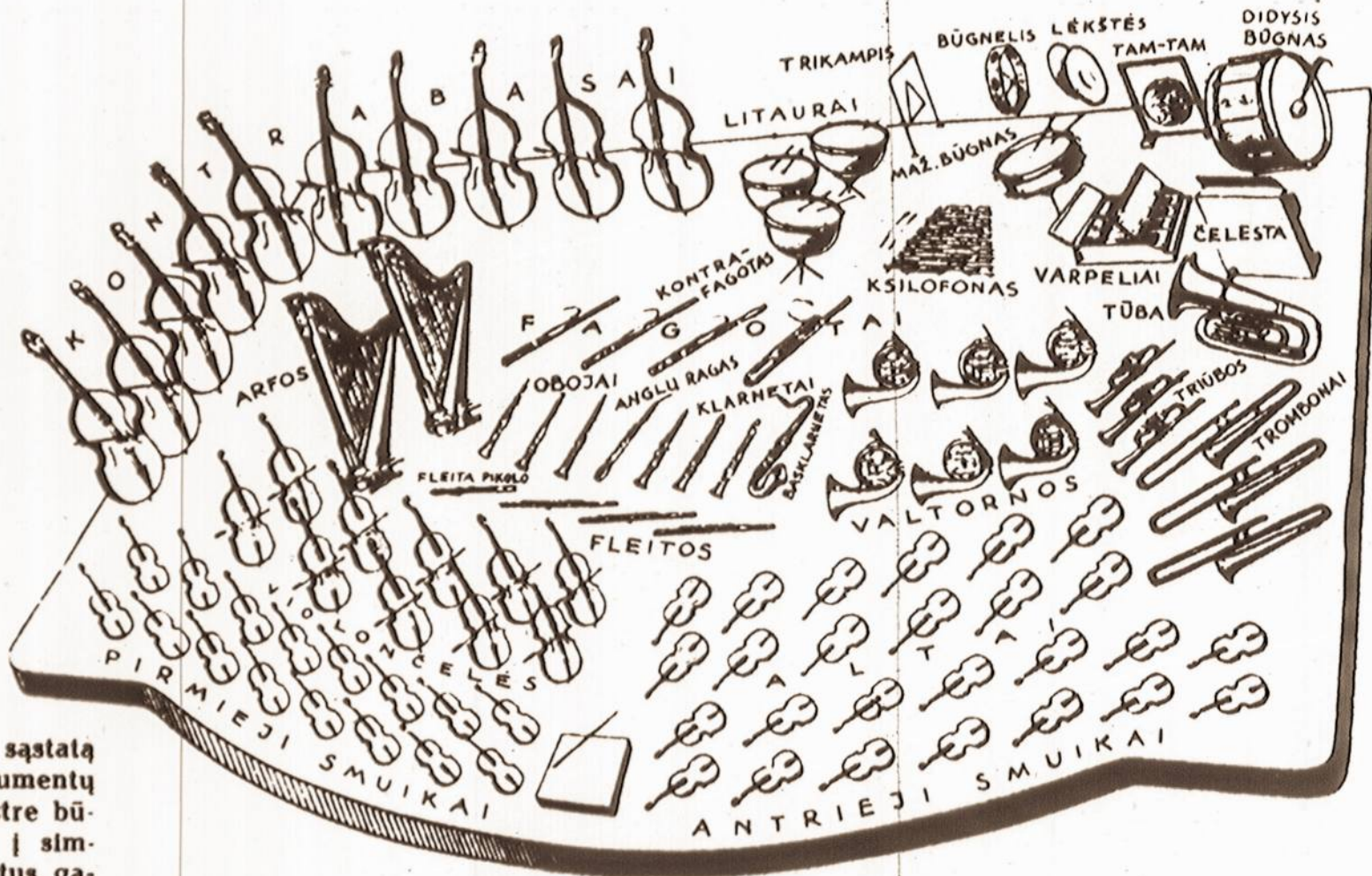
Į dabartinio simfoninio orkestro sąstatą įeina virš 20 įvairių rūšių instrumentų (kiekvienos rūšies instrumentų orkestre būna nuo 2—3 iki keliolikos). Visus į simfoninį orkestrą įeinančius instrumentus galima suskirstyti į tris pagrindines grupes: styginius, pučiamuosius ir mušamuosius.

Dėl savo nepaprastų išraiškos ir technikos galimybių, simfoninio orkestro pagrindu tapo styginių instrumentų kvintetas — I ir II smuikai, altai, violončelės ir kontrabasai. Jie ir sudaro didžiausią atlikėjų skaičių — apie 60. Todėl neretai kompozitoriai šiai grupei paveda atlikti ne tik didesnę ar mažesnę kūrinio dalį, bet panaudoja ir kaip atskirą ansamblių — styginių orkestrą, kuriam yra sukurti tokie pulkūs kūriniai, kaip E. Grigo „Ozės mirtis“ ir „Anitros šokis“ iš „Per Glunto“ siuitos, J. Naujalo „Svajonė“, J. Juzeliūno poema-koncertas ir daug kitų.

Toliau seka medinių pučiamųjų instrumentų grupė, į kurią įeina fleitos, obojai, klarinetai ir fagotai. Žinoma, apie kiekvieną jų galima papasakoti daug įdomių dalykų, nes kiekvienas turi savo istoriją, įdomias tembrines savybes ir charakterį. Štai fleita, kuri yra vienas seniausių pasaulyje pučiamųjų instrumentų, pasižymi švelniu, skaidriu, nors truputį ir šaltoku tembru. Techniškai tai labai lankstus instrumentas. Kitas šios grupės instrumentas — obojus pasižymi būdingu nosiniu, tačiau labai švelniu, sodriu ir išraiškingu tembru, o angli ragas (alt-obojus) — dar ir svajingų charakteriu.

Vienas jauniausių medinių grupės instrumentų, daug kam gerai pažįstamas, nes jis pas mus plačiai naudojamas dūdų orkestruose, yra klarinetas, atsiradęs tik XVII amžiuje. Paskutinis medinių pučiamųjų instrumentų grupės atstovas yra fagotas. Tai žemo, duslaus ir niūraus skambesio instrumentas, gana judrus. Tačiau orkestre juo pravedamos skausmingo arba nuožirdaus charakterio melodijos. Be to, fagotas nuo seno žinomas ir kaip vienintelis instrumentas — humoristas, pasižymintis tai nepaprastu linksnumu, tai pikta ironija.

Jeigu mediniai pučiamieji instrumentai su savo švelniu ir skaidriu skambesiu labai tinka lyriniams, svajonių momentams, tai kitos — varinių pučiamųjų grupės instrumentai muzikai suteikia ypatingo galingumo bei iškilmingumo charakterį. Šios grupės instrumentų pagrindą sudaro 2—3 triūbos, 4 valtornos, 3 trombonai ir tūba. Ypač garsu švelnumu ir dainingumu išsiskiria valtorna — miško ragas. Orkestre valtorna, kaip sakoma, „dainuoja“ ne kiek ne blogiau, negu smuikas ar violončelė.

Simfoninio orkestro instrumentų išsidėstymas koncertinėje estradoje

Triūbos garsas aiškus, pilnas ir nepaprastai galingas. Triūbos yra nepažįstomas instrumentas herojinio, iškilmingo charakterio muzikoje. Labai svarbią reikšmę orkestre turi trombonai. Jų išraiškos galimybės geriausiai pasireiškia herojinėje ir tragiškoje muzikoje. Žemiausio skambesio instrumentas yra tūba.

Mušamieji instrumentai, kurių grupel

priklauso 3 litaurai, didysis ir mažasis būgnai, lėkštės, varpeliai, ksilofonas, trikampis, kastanjetės ir daug kitų, daugiausia išryškina ritminį muzikos kūrinio audinį, nors kai kuriems jų retkarčiais pavedama ir melodija.

Be čia išvardintų instrumentų, į simfoninio orkestro sudėtį įeina arfa, o neretai — fortepijonas ir vargonai.

MAIRONIO METUS PRISIMENANT

Spaudinti tik po mano mirties!

Skausmo skundas

Mė tatei, kad tavo, kas viena, tikta
Tuo jaunųjų dienų aš mylėjau kasštai,
Kad tau iškviestas, amėinas giesmes po kojų
Ši: šiol nemulidamas klojau ir kloju,
Kad kai pranašas tau atgimimą skelbiau
Jis nū savo gyvybę gamilės labiau!
O, už tai tavo prisaisi manęs nepamigo
Si: i angštas angas, dantis griedami bego!
Deja, ten už angštas, už galingų angų,
Tuo figuros laikų nesunkin piktą drangų:
Nebūmoki, kad bij šioliai, ten viskas venale
Bet gi duska pakampis žmeizkams visagabij!
Ši: šitai, kaip kasivis nebygioj, hoosoj,
Be garbis ir be vardo tiesynej laisvoj,
Dė perblokitas ir vienas!... O mano tiesyne?
Gint ji savo sunų kitados garbis gyny!
Bet dabar be garbis, be sostinis peli
Nien tik partijis partijoms dirsa plati
1927 VIII. 22

Maironio eilėraščio „Skausmo skundas“ autografas (sumazintas). Viršuj, kairėj, užrašas „Spaudinti tik po mano mirties!“ pabrauktas raudonu pieštuku.

Simfoninio orkestro instrumentų išdėstymas koncertinėje estradoje, kaip matoma iš šios nuotraukos, ne visuomet vienodas. Pavyzdžiui dirigentas Leonard Bernstein, dabartinis New Yorko Filharmonijos Muzikos Direktorius, kuris matomas vieno Symphony of the Air koncerto metu Carnegie Hall, New Yorke, violončelės, violas ir kontrabasus išdėsto dešinėje estrados pusėje, o pučiamųjų grupes — kairėje. Garsusis Arturo Toscanini, kuris buvo dirigetis šio orkestro dirigentas, naudodavo viršuje parodomą orkestro išdėstymą.

Vyt. Maželio nuotrauka

Poetui Juozui Tysliavai

Pumpurai vis sprogsta,
Skleidžiasi žiedai...
Tavo Rūmo bokštams —
Lenkias jazminai.

Priimk mūsų mirtas,
Lelijas, rožes...
Minių Tau suskintas,
Už dainas gražias.

Lenkiasi ir mirtos,
Žalumu gaju...
Rožės, hiacintai, —
Puokštėmis trijų.

Kartos Tavo vardą
Nuolatos minės...
Nors nevienos rožės —
Dulkėm subyrės.

Draugui

Tu buvai man draugas,
Retas, retas draugas...
Ažuolu išaugęs,
Šakom siekiąs dangų.

Tavo šaknų plotis,
Man vaizde įaugo...
Tavo žodžių klostės —
Mano kraitį saugo.

Saugo mano kraitį,
Prie Tavęs taupyta...
Dainužių skrynelę —
Neatidaryta.

Gyvenimui

Tu atėjai išgrožėjęs
Kai supynei dainą tyrą...
Krizantemoms sužydėjus —
Apipylei ją safyrais.

Ir ji brido krizantemom,
Ir baltutėm, ir raudonom...
Brido, brido... ligi temo...
Lig užmigo net aguonos.

Nemylėti — negalėjai
Krizantemų, ir jos veido...
Jos žydėjo, o ji —ėjo...
Ligi saulė nusileido.

Rasa Skirmuntė, atsiųsdama šiuos eilėraščius, V. Tysliavienei rašo: „... Labai prašau paskirti puslapį Juozui ir visus tris eilėraščius drauge patalpinti, nes jie suaugę viena mintimi: Juozui, Jums ir man... Gi tiek bendradarbiauta! Taip susigyventa! Tiesiog gelia širdį, kad Jūs jau... viena! Be jo! Išgyvenu, tąją gėdulą su Jumis!...“

PLB Kultūros Taryba dėl ateities veiklos

PLB Valdybos iniciatyva šiemet sudarytoji PLB Kultūros Taryba, savo posėdyje, įvykusiame Philadelphijoje, pasisakė eile aktualių klausimų.

ŠVIETIMO REIKALU

Kadangi išvijojeje jaunomenės auklėjimas ir švietimas lietuvių išlaikymui turi pagrindinės reikšmės, todėl ypatingas dėmesys turi būti telkiamas į lituanistines mokyklas, studijų dienas, jaunimo spaudą, stovyklas ir t. t.

Nors šioje srityje visuose kraštuose nemaža yra padaryta ir tebedaroma, tačiau Kultūros Taryba mano, kad lituanistinės mokyklos turėtų būti žymiai gausesnės. Todėl LB apylinkės ir patys tėvai turėtų daugiau rūpintis tų mokyklų steigimu bei išlaikymu tose vietose, kur jų dar nėra.

Kultūros Taryba mano, kad lituanistinių mokyklų darbo našumui pakelti būtų naudinga suvienodinti dėstomųjų dalykų programą ir vengti paralelizmo vadovėlių ruošime bei leidime. Nuolatinį ryšį su JAV LB Švietimo Taryba bei kitų kraštų bendruomenių švietimo organais palaikyti Kultūros Taryba pavedė savo nariui Leonardui Dambriūnui.

Gimtosios kalbos grynūmui išvijos sąlygomis išlaikyti būtina sustiprinti lietuvių kalbos kursus, skatinti akademinę jaunomenę lankyti lietuvių kalbos kursus (paskaitas) tose aukštesiose mokyklose, kuriose ji dėstoma.

Taip pat būtina stengtis, kad spauda kreiptų daugiau dėmesio į kalbos grynūmą, vengdama nereikalingų svetimybų, kad būtų laikomasi vienos rašybos, nes tai svarbu ypač mokyklos darbui ir šiaip gyvenimo praktikai. Kultūros Taryba mano, kad būtų geriausia laikytis dar ir dabar Lietuvoje tebevartojamą jablonskinės rašybos, kuri niekad oficialiai ir nebuvo pakeista.

MENO SRITYJE

Kadangi literatūra, dailė, ir kitos meno sritys iš esmės yra atskirų kūrėjų pastangų vaisius, todėl Kultūros Taryba negali kištis į pačią kūrybos sritį, bet, atsižvelgdama į didelę meno kūrybos reikšmę tautinei kultūrai, Kultūros Taryba skatina visuomenę daugiau domėtis ir remti mūsų kūrėjų pastangas.

Kultūros Taryba, vertindama visuomenės dosnumą premijoms, pageidautų, kad jos nebūtų skiriamos daugiausia vieno žanro literatūros, bet taip pat ir kitoms literatūros, meno bei mokslo sritims.

Pritariama PLB Valdybos sumanymui steigti netinę PLB premiją pavieniams autoriams už meno ar mokslo veikalus.

Kadangi okupuotoje Lietuvoje negalima laukti daugelio rašytojų raštų pilnų leidimų, todėl išvijos lietuviškųjų leidyklų dėmesys ypač kreiptinas į tokių raštų leidimą. Šiuo metu ypač aktualu išleisti pilną Maiironio raštų rinkinį. Kad liet. visuomenė turėtų progos geriau pažinti mūsų dailininkų kūrybą, pageidaujama, kad būtų ruošiamos kilnojamos apžvalginės meno parodos. Tokios parodos būtų ypač naudingos kultūros kongresų bei kitų didesnių suvažiavimų metu.

Pageidaujama, kad šalia vokalinės muzikos būtų imtasi plačiau kultivuoti ir instrumentinę muziką, skatinti pastangas tokiai muzikai išrašyti į plokšteles. Susirūpinti muzikinių kūrinių leidimu. Laukiama, kad Chicagos Lietuvių Operos kolektyvo sumanymas pastatyti K. V. Banaičio operą „Mratė ir Kastytis“ būtų tikrai įgyvendintas. Neturint pastovaus lietuviško teatro, reikėtų siekti, kad bent esančios trupės būtų sustiprintos ir kad jos su spektakliais galėtų aplankyti kitas, teatro neturinčias, kolonijas. Ypatingas dėmesys skirtinas lietuviškam repertuarui.

Prof. J. Puzinas, PLB Kultūros Tarybos pirmininkas.

MOKSLAS IR SPAUDA

Lituanistiniam darbui išvijoje pagyvinti ir koordinuoti būtina suaktyvinti Lituanistikos Instituto veiklą, leisti periodinį leidinį, kviesti mokslinius suvažiavimus ir skatinti bei remti lituanistinių mokslo veikalų leidimą.

Kultūros Taryba, vertindama didelį lietuviškos spaudos vaidmenį, pageidautų, kad mūsų spaudoje būtų ugdoma didesnė savitarpio tolerancija, vengiant grupinio antagonizmo ir nekultūringos polemikos.

Kadangi laikraštis paprastai skaitytojų nekomplektuojami, todėl pageidaujama, kad vertingesni laikraštų straipsniai būtų vėliau išleidžiami atskirais rinkiniais.

Kultūros Taryba pageidautų, kad būtų išleisti šie pagrindiniai lituanistiniai veikalai: platesnė lietuvių kalbos gramatika, Lietuvos istorija, išsami lietuvių literatūros istorija, lietuvių meno istorija, jaunimui pritaikytas vieno tomo enciklopedinio pobūdžio leidinys apie Lietuvą.

Taip pat pageidaujama, kad būtų išleista svetimomis kalbomis Lietuvos istorija ir bendro

pobūdžio informacinis leidinys apie Lietuvą bei jos kultūrą (istoriją, literatūrą, meną ir kt.).

VERTYBIŲ IŠLAIKYMAS

Siekiant išlaikyti ateičiai mūsų išvijojeje sukurtas kultūrinės vertybes, reikia skubiai rinkti ir telkti vienon vieton atrinktus svarbesnius kultūrinio gyvenimo dokumentus, periodikos komplektus, mūsų rašytojų bei šiaip žymesnių kultūrininkų bei veikėjų rankraščius ir korespondenciją, daryti svarbesnių nykstančių leidinių, dokumentų mikrofilmus, telkti visus išvijojeje pasirodžiusius leidinius, meno kūrinius bei šiaip svarbią išvijos gyvenimui muziejinę medžiagą.

Visai šiai medžiagai sutalpinti ir saugoti steigini Lietuvių Kultūros Namai, kuriuose eventualiai galėtų rasti vietas ir dabar veikiantis Pasaulio Lietuvių Archyvas, Čiurlionio Galerija ir kiti panašūs rinkiniai.

Kultūros Tarybos adresas: 1311 W. Wyoming Ave., Philadelphia 40, Pa. Pačią Tarybą sudaro: pirm. J. Puzinas, vice-pirm. L. Dambriūnas, sek. A. Vaškevičius ir nariai V. Maciūnas, K. Ostrauskas, A. Salys ir V. Trumpa.

Prie Baltijos jūros...

Maršalas Stalinas, prezidentas Rooseveltas ir ministras pirmininkas Churchillis rusų ambasadoje Teherane 1943 m. lapkričio 29 d. Iš k. į d.: H. Hopkins, komisaras Molotovas, Harimanas, A. Clark Kerr ir Edenas.

Kaip sprendė Europos likimą...

Atkelta iš 4 psl.

interesuoti draugiškais santykiais su Lenkija, žinoma, iki rusų sienų saugumo klausimas nėra paliečiamas.

Rusai, anot Stalino, esą palankūs Lenkijos atstatymui bei jos praplėtimui Vokietijos sferkai. Santykius su Lenkija rusai nutraukę, girdi, ne dėl kažkurių savo užgaidų, bet todėl, kad lenkai ištraukę į nacių šmeižtų propagandą.

STALINAS PIKTINASI

Stalinas teiraujasi kokių garantijų būtų galima laukti, kad tokie dalykai nepasikartotų. Norėtų, kad lenkų vyriausybė egzilyje duotų garantijų, jog nebūs žudomi partizanai ir, antra vertus, kad patys lenkai būtų skatinami kovoti prieš vokiečius, o neužsiimtų intrigomis. Rusai sveikintų tokius santykius su lenkų vyriausybe, jei ji savo žmones pakreiptų į bendrą kovą prieš vokiečius. Tačiau Stalinas nemana, kad egzilinė lenkų vyriausybė tokia esanti.

Tiktai tuo atveju, kai lenkų vyriausybė kartu bendradarbiautų su partizanais ir sugriežtintų savo santykius su vokiečių agentais Lenkijoje, rusai būtų pasiryžę tartis.

Churchillis, į tai atsakydamas, sakosi sutiktų priimti rusų pasiūlymus dėl sienų klausimo, jei kokia priimtina formulė būtų sugalvota. Esąs pasirodęs Stalino nuomonę perduoti egzilinei lenkų vyriausybei, nesakant, kad tai sovietų vyriausybei būtų priimtina. Jeigu lenkų vyriausybė visam tam pasipriešintų, tada Didžioji Britanija tartų "baigta" ir, žinoma, nusilenktų rusų reikalavimams tuo klausimu taikos konferencijoje.

Churchillis dar pabrėžė, kad britai norėtų matyti Lenkiją stiprią ir, be to, draugišką rusams.

RIBBENTROPO - MÓLOTOVO SIENOS...

Stalinas atsako, kad tai būtų pageidaujama, tačiau, esą, lenkai neturėtų mėginti atgal veržtis į Ukrainą ir Gudiją. Girdi, 1939 m. sienos yra tobulos, nes

ukrainų žemės buvo grąžintos Ukrainai, o gudiškos — Gudijai. Tokio nusistatymo laikosi sovietų vyriausybė.

Čia išterpia Anglijos užsienio reikalų ministras Edenas, teigdamas, kad tos sienos žinomos kaip Ribbentropo - Molotovo sienos.

Stalinas atsako, kad nesą svarbu, kaip tos sienos vadinos, tačiau, girdi, jos esančios pateisinamos ir teisingos.

Molotovas išjungia į pokalbį, sakydamas, kad 1939 m. sienos esančios Curzono nustatytos.

Edenas priešinas, teigdamas, kad ne taip iš tikro esą.

Molotovas atsako, kad tai nesą esminiai dalykai.

Prez. Rooseveltas teiraujasi, ar pagal Stalino nuomonę, Rytprūsiai ir sritis tarp senosios Lenkijos ir Oderio upės maždaug savo plotu atitinka buvusiai Lenkijos teritorijai, kuri atiteko dabar Sovietų Sąjungai.

Stalinas atsako, kad to nežina.

Churchillis laikosi tokios nuomonės, kad, jeigu būtų galima laukti patenkinančio reikalų išsprendimo, tai turėtų pareiti nuo pačių lenkų ir tokia forma, kuri būtų jiems priimtina.

Pabaiga kitame numeryje

Daug lietuvių kuriasi Staten Islande. Dėl tolimesnės informacijos skambinkite YU 1-7209 arba rašykite Aldona Bukauskaitei Heuer, 110 Manor Rd., Staten Island, N. Y.

PAVERGTŲJŲ TAUTŲ SAVAITĖ

Kaip informuoja Europos Pavergtų Tautų raštinė, sekmdienį, liepos 15 d., 10 val. ryto ryšium su prasidedančia Pavergtųjų Tautų Savaitė, šv. Patriko katedroje įvyks iškilmingos pamaldos. Po to 12 val. prie Pavergtųjų Tautų vitrinos (skersai gatvę nuo Jungtinių Tautų), bus vėliavų pakėlimas; pagrindinis kalbėtojas senatorius Kenneth B. Keating. Antradienį, liepos 17 d., 12 val., įvyks Pavergtųjų Tautų Savaitės iškilmės prie miesto savivaldybės, kur miesto mэрą atstovaus Paul Screvane, miesto tarybos prezidentas.

Lietuviai kviečiami pagal išgales visose iškilmėse dalyvauti.

Be to, ryšium su Pavergtųjų Tautų Savaitė, New Yorke išleistas manifestas, kurį pasirašė Christopher Emmet, American Friends of Captive Nations, prez., Ferenc Nagy, pirm., Pavergtųjų Europos Tautų, ir prel. Jonas Balkūnas, prez., Convergence of Americans of Central Eastern European Descent.

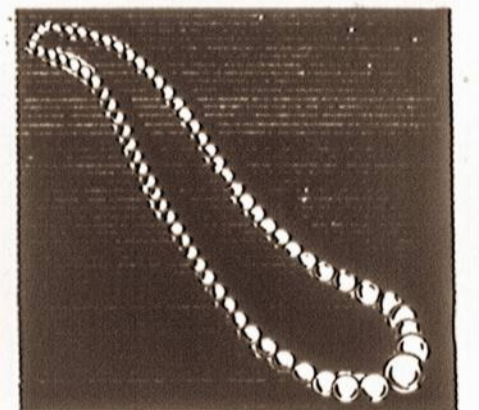
Tame manifeste pasirašiusieji laisvajam pasauliui primena dabartinę padėtį jų organizacijų besirūpinančiuose kraštuose ir prašo, kad Amerika nepamirštų savo tyliųjų sąjungininkų, tai yra, pavergtųjų tautų, kurios yra už geležinės uždangos.

Kaip Amerikos Lietuvių Informacijų Centras praneša, prel. Balkūnas, Centro ir Rytų Europos kilmės amerikiečių konferencijos pirmininkas, paskelbė atsišaukimą, kviesdamas ameri-

kiečius plačiai paminėti Pavergtųjų Tautų Savaitę. Remiantis Public Law 89-90, kurią vienbalsiai priėmė 86 Kongresas, manoma, kad tą savaitę paskelbs ir JAV prezidentas, kaip jis buvo padaręs 1959, 1960 ir 1961 metais.

Dr. H. Montvilienė tarnybos reikalais lankėsi Washingtone, D. C. Būdamą čia virš savaitės laiko, ji turėjo progos lankyti Lietuvos Atstovybę, taip pat aplankyti čia gyvenančią J. Tūbelienę ir L. Kačinskus.

GINTARAS Lietuvos auksas

Kainos nuo \$25.00

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiikiama: auto iki 31 Ave. Northern Blvd. IND subway iki Roosevelt Ave. IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Su ofseto spaudos darbais

KREIPKITĖS!

VIENYBĖ

Moderniškiausiomis mašinomis spaudai paruošiamos:
* BROŠIŪROS * BIULETENIAI * KATALOGAI
* KNYGOS * ILIUSTRUOTOS PROGRAMOS IR KT.

Foto reprodukcijos

192 HIGHLAND BOULEVARD, BROOKLYN 7, N. Y.
Tel. AP 7-7257

Albert F. Peters (Petrauskas)

Park Hill Realty

Aprauda, nekilnojamas turtas, federaliniai, valstybės ir miesto taksai. Notary Public.

84-17 Jamaica Ave., Woodhaven 21, N. Y.

TELEFONAS: Virginia 3-1477

Agentūra siuntinians į Lietuvą ir kitus kraštus.

Trys mokytojai sukaktuvininkai

J. BERTULIS

Mokytojai, kurie Vasario 16 gimnazijoje išdirbo 10 metų: K. Motgabis - muzikos mokytojas, choro dirigentas, H. Motgabienė - rankdarbių ir vokiečių kalbą ir S. Antanaitis - matematiką ir fizikos mokslus dėstą.

Iš spaudos patyręs, kad mokytojai S. Antanaitis, H. Motgabienė ir K. Motgabis nenuilsimai 10 metų yra varę pedagoginį darbą Vasario 16 gimnazijoje, gavau iš jų trumpų žinučių, kuriomis norėčiau pasidailinti taipgi ir su skaitytojais.

S. ANTANAITIS yra baigęs universitetą. Jo išėta mokslą 1928 m. Lietuvos Šviet. Ministerija pripažino ir jį patvirtino gimnazijos cenzuoto mokytojo pareigose. Per 18 metų dirbo Lietuvoje pedagoginį darbą keliose mokytojų seminarijose bei gimnazijose: 7 metus Šiaulių mokytojų seminarijoje, be to - Panevėžio ir Kauno "Saulės" mokytojų seminarijose. Taipgi kurį laiką buvo Jurbarko "Saulės" gimnazijos direktorium. Keletą metų dėstė matematiką Alytaus gimnazijoje. Vokietijoje, prieš atvykstant į Vasario 16 gimnaziją, virš metų buvo lietuvių pabėgėlių gimnazijos direktoriumi Miunchene. Šiuo metu S. Antanaitis ruošia gimnazijos IX klasę 10-sios laidos abiturijos egzaminams. Jis yra autorius veikalų apie Archimedą ir Keplerį.

KAZYS MOTGABIS baigė Klaipėdos Konservatoriją smuiko specialybėje. Vos baigęs konservatoriją, persikėlė į Aukštadvario vidur. mokyklą. Nuo 1931 m. dirba Skuodo gimnazijoje 10 metų. Atsiradęs

Vokietijoje, 1943 m. dėstė muzikos pamokas Stalupėnų berniukų gimnazijoje. Po to, ketverius metus mokytojavo Amberge ir Rothenburge lietuvių pabėgėlių gimnazijose. Kaip specialistas smuikininkas, tuo pačiu metu jis taipgi grojo miesto simfoniniame orkestre. Retkarčiais jis taipgi yra sukūręs kokią dainelę savo chorui.

Vasario 16 gimnazijoje Motgabis pradėjo dirbti 1951 m. rugsėjo mėn. Nors bendru manymu, muzika gimnazijose nėra svarbus dalykas, tačiau nė viena tautinė šventė, bažnyčia, ar minėjimas neapseina be choro, kaip jis sako ir toliau aiškina: "Taip buvo nepr. Lietuvoje, taip yra ir dabar. Negaliu skųstis, kad mano darbas kaip chorvedžio nebūtų įvertintas. Žinoma, čia yra daugiau progų pasirodyti su choru negu buvo Lietuvoje. Dainuoti tenka ne vien saviesiems, minint įvairių švenčių sukaktis, bet taipgi Vasario 16 d. choras net keletą kartų buvo pakviestas su lietuviškomis dainomis bei giesmėmis į vokiečių ir amerikiečių ruošiamus minėjimus."

Be muzikos pamokų, dėsto taipgi ir geografiją (I - V klasėse). Be to, prisineina talkininkauti lituanistikos pamokose. Taip pat yra gimnazijos bibliotekos vedėjas.

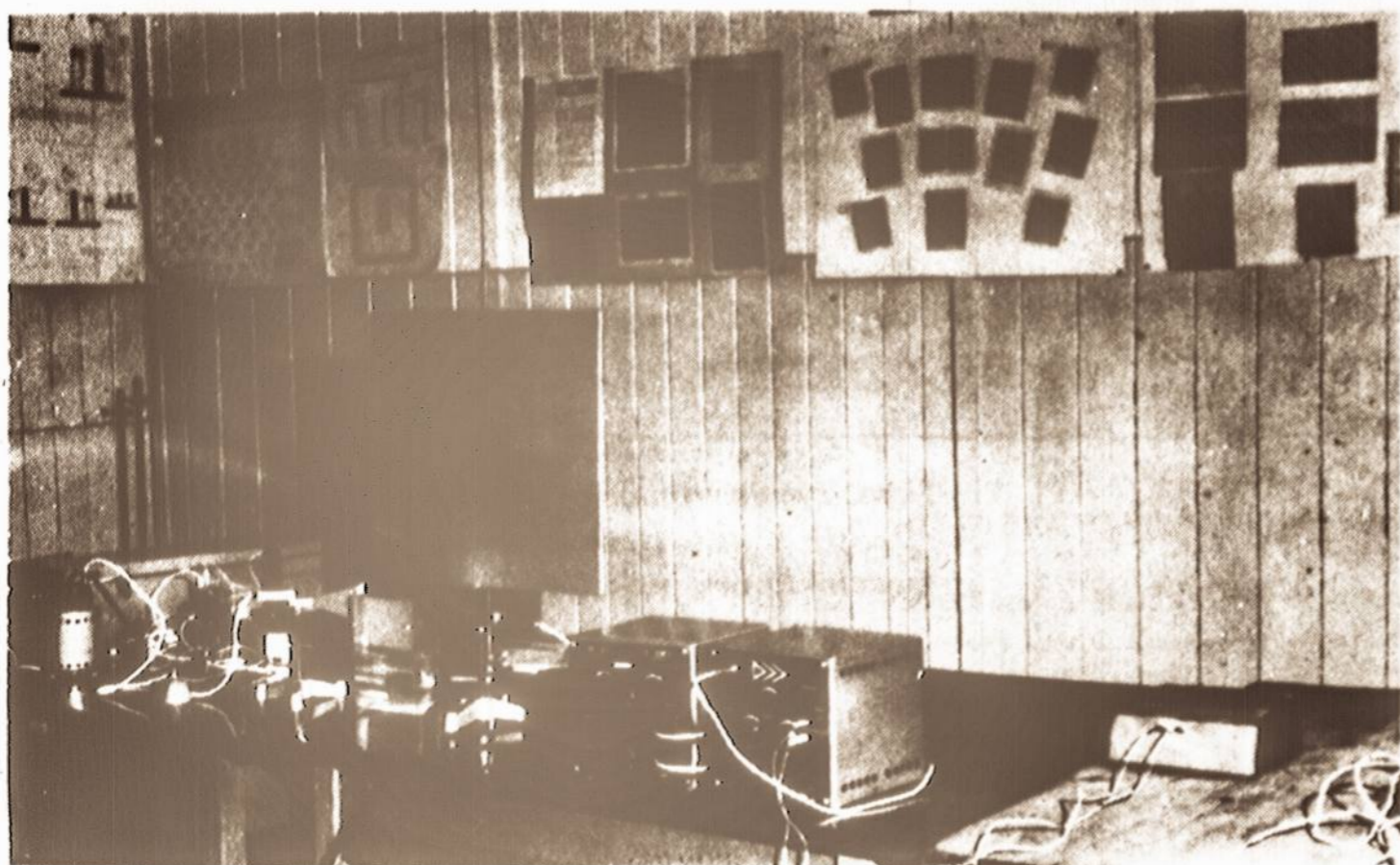
H. MOTGABIENĖ Lietuvoje yra baigusi audimo ir rankdar-

bių kursus. 1946 m. pradėjo mokytojauti lietuvių pabėgėlių progimnazijoje Rothenburge. Mokė mergaites rankdarbių, dėstė vokiečių kalbą trijose klasėse. Toje gimnazijoje išdirbo trejus metus.

Be abejo, rankdarbiais, kaip ir dainomis, galima puoselėti mūsų tautinį skonį. Motgabienė tą turėdama galvoje, nors ir sunkiose sąlygose, jau 10 metų šioje gimnazijoje dėsto rankdarbių pamokas. Be to, pusantrų metų buvo bendrabučio vedėja. Šiuo metu ji yra bendrabučio vedėjos pavaduotoja.

LMA Müncheno apylinkės klubo valdybą (Vakarų Vokietijoje) sudaro: Birutė Skeberdienė - pirmininkė, Alina Grinienė - sekretorė, Elena Molnerienė - išdinininkė. Kontrolės komisijon išrinktos: Olga Barasienė ir Sofija Pauliukevičienė.

Lietuvos mokyklose jau prasidėjo vasaros atostogos. Vilniaus radijo pranešimu, tas atostogas pradėjo beveik pusė milijono bendro lavinimosi mokyklų moksleivių, o rugsėjo 1 mokyklose tikimasi 27,000 mokinų daugiau, negu mokslo metus pradėjo pernai.

Vasario 16 gimnazijoje: Fizikos priemonės paruoštos pamokai.

KALBOS DIPLOMUS DALINANT...

Atrodo, jums bus lemta gyventi pavojingai audringu laikotarpiu ir įtampose, kokių Amerikos istorija dar neturėjo. Pergyvensite nuolatinę kovą už laisvę ir saugumą.

JAV Laivyno Sekretorius Knox
Laivyno Akademijos abiturientams Annapolyje

Būsime pašaukti suprasti kariško pajėgumo svarbą ir jo ribotumą. Jums reikės spręsti kuriais ginklais kariauti ir kuriais karo išvengti, ir kas yra mūsų gyvybinis interesas ir kas nesvarbus dalykas. Virš visko, nešite atsakomybę ne vien karus kariauti, bet ir jų neprileisti.

Prez. Kennedy West Point karininkų laidai

Moderniame pasaulyje sveikus siekimus ir amžinas vertybes sunku skelbti, nes visos liaudį pasiekti turimos priemonės vartojamos Didžiajam Melui. Propaganda, paprastai, tervartojama meluoti ir melui skleisti. Sveikas, šaltas žmogaus protavimas visur puolamas ir turi išgyti labai tvirtų raumenų, kad atsilaikytų bei kviečius nuo kukalių atskirtų.

Robert C. Weaver, Namu Statybos ir Fin. adm. Kennedy kabinete, Morgano valst. kolegijos studentams Baltimorėje

Iš mokyklos išeinatė kupini puikių idealų. Pasaulis jus pagerbs, jei juos išlaikysite, jei išpareigosite būti laisvi, elgsitės drąsiai ir ištikimai klausysite savo sąžinės balso. Pasaulis jus pagerbs, bet padėti mažai tepadės. Jūs patys turėsite būti savo geriausi pagalbininkai.

Paul G. Hoffman, JT Specialaus Fondo vedėjas,
Queens Kolegijos studentams Brooklyne, N. Y.

MŪSŲ SPAUDOJE:

Kiekviena organizacija turi jos naudai daug laiko ir energijos aukojančių veikėjų. SLA 135 kp. Philadelphia, Pa. didžiuojasi 76 metų sulaukusiu vilniečiu Zigmū Jankausku (jis - senas Vienybės bendradarbis ir skaitytojas). Amerikon 1904 m. gruodžio 19 d. iš Trakų aps. atvykęs jis tikra vilniečio visuomeninko energija visą amžių dirbo įvairioms organizacijoms: nuo narystės socialistų kuopoje Lawrence, Mass., iki vice-pirmininkavimo Tautininkų Seimui Philadelphiaje 1940 m. Jis vienas organizatorių tenykštės Vilniui Vaduoti Sąjungos kuopų. J. SLA prikalbino 62 narius, ir išpardavė Sruogienės Lietuvos Istorijos 65 egz. Jo telkdamas Amerikos lietuvių istorijos archyvas platus ir didelis.

Iš G. Palaicio kor. Tėvynėje

Jei kas manytų, kad vokiečiai milijonais bėgo iš Rytų Vokietijos tik laisvės ieškodami - klystų. Nemaža jų dalis pasitraukė ieškodami didesnių uždarbių, patogesnio gyvenimo.

V. Alseika (Vokietijoje gyvenęs), Drauge

FESTIVAL RESTAURANT & BAR

Pietūs ir vakarienė
Jaukus baras
Salė susirinkimams
vestuvėms ir
pobūviams
Gali tilpti 200 žmonių
LIETUVIŠKIEMS
suejimams nemokamai
VACYS STEPONIS
Savininkas

40 East 26th St. New York City MU 3-2928

Winter Garden Tavern Inc.

Vyt. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms
pramogoms. Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

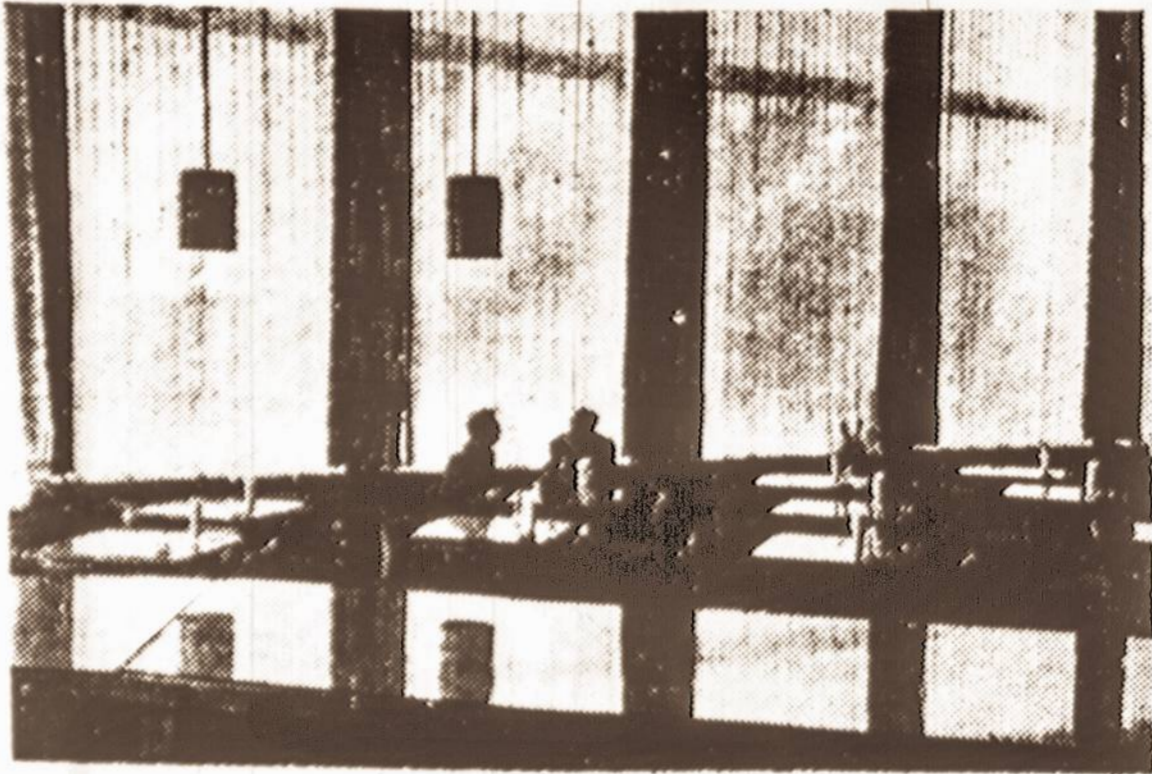
THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

"Tartu" kavinė Kaune

Šalčius...

Atkelta iš 5 psl.

Kai dėl paties Šalčiaus, jis dėl tų apie jį kontroversinių nuomonių nė kiek nesijaudina ir dabar naujus planus planuoja. Kada gi jis jų neturėjo! Tik klausimas, kaip jie jam pavyks. Pavyzdžiui, jau bent pora jo ankstyvesnių planų nuėjo vėjais. Jų tarpe buvo meno galerija, įsteigta New Yorke, kuri subankrutavo, ir sumanytas leisti žurnalas Fluxus, kuris niekad neišvydo dienos šviesos.

Dabar gi Šalčius kalba apie "konkrečius pasiūlymus" kultūrinio bendradarbiavimo srityje. Jisai jau kalba apie Amerikos lietuvių koncertus, parodas ir paskaitas Lietuvoje, apie pasikeitimą sportininkų su Vilniaus Kauno, Dotnuvos studentais. Jisai tvirtina, kad tam turimas net ir suinteresuotų vyriausybės dėmesys.

Žinoma, sunku būtų iš kalno spręsti, kas iš tų Šalčiaus planų išeis, bet jeigu jie turėtų kokio nors pagrindo, tai jau šitai būtų verta susidomėjimo iš daugelio tarsių.

Pirmiausia iš politinio, po to iš kultūrinio, ir vėliau ir propagandinio. Ar būtų iš to kokia nauda Lietuvai ir lietuviams, kad ir žinant, jog toks bendradarbiavimas vyktų tik per sovietų malonę?

Be abejo, tuos klausimus jau ir anksčiau lukštenusi, mūsų spauda ir toliau tebelūkstens. Tik klausimas, ar ji pajėgs iš viską blaiviai, be isterijos pažūrėti. Gi yra faktas, kad nežiūrint kokio ostrakizmo iš čia išančių lietuvių susilauktų, į Lietuvą mielai važiuoti sutiktų visa eilė (!) jau antikomu-

nistinėje tremtyje išaugusių dainininkų, sportininkų, dramos aktorių ir dailininkų. O ar mūsų žmonės jau taip eity pike tuoti, sakysime, tokio koncerto, kuriame diriguotų Balys Dvarionas ar dainuotų Švedo vadovaujamas liaudies ansamblis? Man čia prisimena lenkai, kurie prieš kelis metus irgi panašiomis, kaip ir mes nuotai-komis gyveno, o dabar didžiūmoje džiaugiasi viskuo, kas jų Tėvynėje yra gero ir ką jie čia Amerikoje būdami gali iš ten pamatyti.

Šalčius pasakoja, kad jis, aplankęs tėvų kapus, gimines, likusį laiką paskyrė "dokumentiniam filmui" apie nūdieną Lietuvą sukurti.

Filmo paruošime, jis sako, jam talkininkavo žinomas filmininkas Leonas Taurimas su asistentu S. Murnulaičiu. Filmas pavadintas "Apkasi gėlė" ir yra santrauka Šalčiaus 2000 km kelionės po Lietuvą. Filmas 35 mm, garsinis, balta-juoda. Rašant šias eilutes, jisai dar buvęs JAV muitinėje, iš kur jį reikėjo atsiimti apmokant \$98 muto.

Šalčius planuoja tą filmą rodyti kinoteatruose ir bandyti prakišti į JAV TV stotis. Kaip jai tai pavyks, tai jau kitas reikalas, o šiomis mintimis apie Šalčių ir jo kelionę į Lietuvą dalinuosi su skaitytojais ne todėl, kad pritarčiau jo planams ar jo darbams, bet tik grynais informacijos sumetimais.

Vienybė nebus siuntinėjama skaitytojams, kurie, net pakartotinai raginami, neatnaujiną prenumeratos.

MINĖJO ST. ŠIMKŲ

(E) Vilniaus konservatorijos studentai, dėstytojai iškilmingai paminėjo komp. St. Šimkaus 75 m. gimimo metines. Prisiminimus apie St. Šimkaus gyvenimą, kūrybą papasakojo jo buvę mokiniai profesoriai A. Budriūnas, J. Švedas, J. Karosas, K. Kaveckas ir kt. Chordinio dainavimo katedros studentai atliko komp. St. Šimkaus dainas.

Gegužės 25 dieną Vilniuje, teatro muziejuje atidaryta vals, operos ir baleto teatro vyr. dailininko Juozo Jankaus darbų, dekoracijų, kostiumų, eskizų paroda. Paroda suorganizuota dailininko 50 m. jubiliejaus proga ir joje eksponuota apie 120 darbų.

Kad gyvenimas būtų kaip muzika... Pereitą sekmadienį susituokę Birutė Čiurlytė ir Steponas Zabulis vestuvių puotoje klausosi svečio smuikavimo. Vyt. Maželio nuotrauka

Muzikui J. Dambrauskui 70 m. amžiaus

(E) Muzikui Jonui Dambrauskui gegužės 22 d. sukakus 70 m. amž., apie jo kūrybą, planus plačiau pasakojo Vilniaus radijas, išdėjo straipsnių ir spauda. Kauno valst. teatre Dambrauskas yra išdirbęs 25 m. tai būvusi jo, kaip kompozitoriaus bendrimo mokykla.

1939 m., Dambrauskui pačiam diriguojant, buvo pastatyta jo iš pagrindų atkurta M. Petrausko opera "Eglė žalčių karalienė". Vokiečių okupacijos metais Dambrauskas buvo parašęs, pagal Putiną, originalią operą "Valdovas".

Šiaip kompozitorius daugiau pažįstamas kaip vokalinės mu-

zikos kūrėjas. Pokario metais muzikas daugiau pasireiškė chorinės muzikos srityje, išleistas Dambrausko dainos, pagal Vilniaus radiją, pasižymėjo aktualia "tarybine tematika", paplitusios dainininkų tarpe.

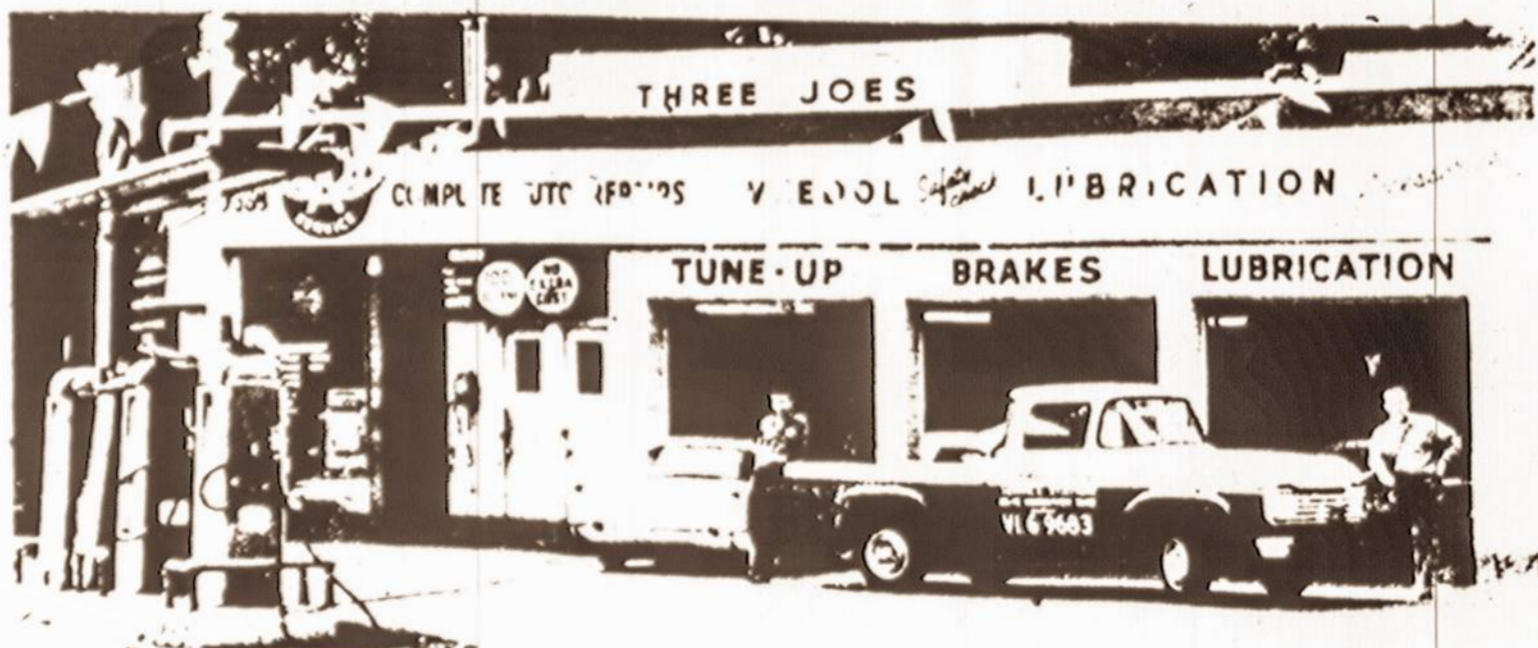
Be to, jis yra parašęs kūrybos įvairiems muzikos instrumentams, kaip smuikui, violenčelei, obojui.

Aug. Griciaus parašyta kaimo gyvenimo satyra - komedija "Sėja ir piltis" buvo ilgokai perdirbinėjama ir pagaliau Kauno valst. dramos teatras pa-

siryzo ją pastatyti, davęs ir kitą pavadinimą "Ir tšai nepadėjo".

Lietuvoje šiuo metu veikia 11 teatrų. Jų repertuare esama per 150 sovietinių autorių, rusų ir vakarų klasikų, užsienio kraštų "pažangių autorių" (pvz. JAV A. Miller) ir lietuvių dramaturgų veikalai. Pagal Vilniaus radijo paskelbtus duomenis, pernai Vilniaus akademinio dramos teatro pastatymus žiūrėjo apie 150,000 žiūrovų. Klaipėdos teatre jų buvo apie 120,000, Šiaulių — per 110,000 ir t. t.

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

DIDVYRIŲ PAGERBIMAS

Šiomet suėjo 29 metai nuo mūsų karžygių lakūnų Dariaus ir Girėno skridimo į Lietuvą.

Ta proga yra rengiamas pagerbimo iškilmės 1962 m. liepos mėn., šeštadienį, 14 d. 2:30 val. po pietų prie Dariaus ir Girėno paminklo, Lituanica Square, Union Avenue ir So. 2nd Street, Brooklyn, N. Y.

Programoje invokaciją skaitys dvasiškis, kalbas sakys žymūs visuomenininkai Antanas Sodaitis, Povilas Dargis ir kiti. Himnus giedos solistė Lionė Jodytė. Prie paminklo bus padėta gėlių.

Maloniai kviečiame atsilankyti visas patriotines organizacijas su vėliavomis, ir pavienius asmenis.

Dalyvavimas laisvas.

DARIAUS IR GIRĖNO PAMINKLO KOMITETAS

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Birželio 15 d. vakare Michigano ežero pakraštyje Chicagoje buvo didelis susijimas. Tūkstančiai žmonių veržėsi į McCormick Place salę pasiklausyti žymaus pamokslininko Billy Graham, o kita dalis — Tarptautinės Futbolo lygos rungtynių Soldiers Field.

Jeigu pirmieji pajėgė užpildyti visą salę, talpinančią 36,000 žmonių, tai antrieji 100,000 vietų turinčiame Soldiers Field atrodė skystokai. Žinoma, ir čia žiūrovais buvo galima pasigirti, nes atsilankė apie 15,000 prisiekusių futbolo entuziastų, kas, amerikonišku mastu imant, yra daug.

Bet triukšmo tą vakarą tikrai netrūko. Kadangi žaidė Meksikos ir Jugoslavijos komandos, tai daugumą žiūrovų sudarė meksikiečiai, kurie tai rėkė, skambino barškučiais, tai šaudė raketomis, tai pūtė trūbas bei kitus garsinius instrumentus.

Tačiau savųjų raginimas meksikiečiams daug nepadėjo: Meksika, nors ir turėjusi daug progų įvarčiams pasiekti, pralaimėjo 1:2. Meksikiečiai antrame kelyje beveik žaidė prieš vienus jugoslavų vartų, kurie pasitenkino tik prasiveržimais.

Pirmame kelyje menkutę persvarą turėjo jugoslavai, pademonstravę ypatingai gerą kamuolio valdymą. Tik po apie 5 minutes užtrukusių muštynių, kuriose dalyvavo beveik visi abiejų komandų žaidėjai, čia išmėginę sugebėjimus bokse,

jugoslavai kiek aptingo ir norėjo tik išlaikyti persvarą įvarčiais. Jiems tai pasisekė, ir jugoslavai į namus dabar galės parsivežti bent vieną pergalę (iš 5 susitikimų).

Šių rungtynių priešaismyje susitiko Midwest United rinktinė (iš 7 klubų), kurioje pasirodė ir du lietuviai žaidėjai, ir Milwaukes Serbian komanda. Lengvai -- 7:3 laimėjo chiegiečiai. Taip pat 2 kartus pasirodė ir Jaunimo Centro ansamblio tautinių šokių šokėjų grupė, kuri sušoko 3 šokius.

Kadangi meksikiečiai tuo metu klausėsi savo "čyryderių" ar jiems tūravojo, tai nei patys gerai stebėjo ir dar kitų žiūrovų dėmesį nukreipė nuo lietuvių šokėjų, viso 40 jaunų žmonių grupę. Be to, šokant prie plokščių muzikos ir daugumoje lėtus šokius, išpuolis, ir atidžiai stebint, nebuvo labai džiuginantis. Bet vistiek tai, be abejo, pasitarnavo lietuvių propagandai, žinoma, jeigu kai kurie per didelį trukšmą pajėgė "pagauti" pranešėjo žodžių, kad šoka lietuviai.

Įdomių duomenų iš lietuvių sporto istorijos paskelbė kaunietis Alg. Bertasius Vilniaus Sporto laikraščio birželio 7 d. numeryje.

Jis rašo, kad pirmieji sporto daigai Lietuvoje siekia dar šio šimtmečio pradžią. Prie pirmųjų sportinių žingsnių Lietuvoje

Sekmadienį, 1962 m. Rugpiūčio - Aug. 5 d.
Visi keliai veda į metinį
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" RADIJO
PIKNIKA
rengiamą Didžiojo New Yorko lietuviams
JAMAICA POLISH NATIONAL HALL & PARK
108-11 SUTPHIN BOULEVARD, JAMAICA, L. I., N. Y.

Programoje:

- "Linksmieji Broliai"
- Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1962"
- Šokimo varžybos
- Lietuviškos sutartinės

PIKNIKO PRADŽIA — 1 v. p.p. • ŠOKIAI! — 5 v. iki 10 v. • PROGRAMA 6 v. vak.

PIKNIKAS ĮVYKS BET KOKIAM ORUI ESANT
Įėjimas — \$1.00 ir 25¢ už ženkliuką (auka Radijo Fondui)
Nuoširdžiai Jus kviečiame! — Jokubas J. Stukas, Direkt.

daug prisidėjo sporto entuziastas Petrauskas (miręs 1934 m.). Jis, tarnaudamas caro armijoje Taline, pamatė gimnastikos, futbolo ir imtynių varžybas. Šio šimtmečio pradžioje jis Kaune suorganizavo grupę žmonių ir sudarė dvi futbolo komandas. Šios komandos, pasivadinusios "raudonaisiais" ir "mėlynaisiais", 1911 m. rugsėjo 4 d. sužadė pirmąsias futbolo rungtynes Lietuvoje. 1912 m. Kauno ir Vilniaus miestai turėjo po dvi futbolo komandas ir nutarė išmėginti tarpusavio jėgas. Šias pirmąsias tarp miestines futbolo rungtynes, įvykusias lygiai prieš 50 m. Kaune laimėjo vilniečiai 10:5.

Kauno futbolininkai tais pačiais metais žaidė pirmąsias tarptautines rungtynes su Eitkūnų (Vokietijos) komanda. Laimėjo svečiai iš Vokietijos 3:0. Sekančiais metais kauniečiai viesėjo Eitkūnuose ir pralaimė-

jo tik 1:2. Kaip rašo minimas Petrauskas, šios rungtynės Eitkūnuose sukėlė didelį susidomėjimą ir plakatuose buvo skelbiama, jog žaidžia "Russland" ir "Deutschland" komandos.

1918 m. gegužės 18 dieną Kaune buvo įsteigta Lietuvos Sporto Sąjunga (LSS), o tų metų liepos mėn. šios sąjungos iniciatyva buvo surengta pirmoji Lietuvoje sporto šventė. Šventės programoje buvo lengv. atletikos, teniso ir futbolo varžybos.

1919 m. lapkričio 1 d. Vytauto kalno sporto salėje įvyko gimnastikos, imtynių ir bokso parodomosios varžybos. Didėnis sporto judėjimas Lietuvoje užsimezgė 1920 m., kada vietoje nustojusios gyvuoti LSS,

kuri kaip net ir Sportas pripažįsta, "buržuazinių metų sporte vaidino vieną iš vadovaujančių vaidmenų iki pat 1940 metų".

Įdomu, kad A. Bertasius pripažįsta tam tikrų nuopelnų vadinamam "buržuazinių" laikų sportiniam gyvenimui, o savo rašinio pabaigoje pažymi, "sunkiomis sąlygomis visiškai nesulaukdami (?) buržuazinės vyriausybės pagalbos, entuziastai - sportininkai visgi sugebėjo surengti čempionatus".

Sandaros selmas įvyksta ši šeštadienį, liepos 7 d., Robert Treat viešbutyje, Newark.

Bronė Spūdienė, vienybė ir žinoma veikėja, su vyru atostogų išvyko į Pennsylvaniją.

BANGA TELEVISION

VYTAUTAS ZELENIS, Savininkas

3423 FULTON STREET BROOKLYN 8, N. Y.

Telefonas: APplegate 7-0349

PARDUODAMA: televizija, radijas, Hi-Fi stereo, fonografai, dulkių siurbliai, oro vėsintuvai. Didelės nuolaidos Admiral, Motorola ir Blaupunkt vokiškiems Hi-Fi. TAISOMA: televizija, stereo Hi-Fi bei radijas. Darbo valandos kasdien iki 7 v. vak., penktadieniais iki 9 v. v.

VISOS PREKĖS IŠPARDUODAMOS ŽEMIAUSIOMIS KAINOMIS

GERIAUSIAS INSURANCE ir REAL ESTATE PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAZEIKA Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y. Telefonas: VIRGINIA 9-3112

ROBERT F. NARK

Aptardos AUTO Specialistas Any car - Any age driver ALL FORMS OF INSURANCE 26 COURT ST. BROOKLYN, N.Y. Tel. MAIn 4-6400 VA 5-0783

DISCOUNTS TO QUALIFIED APPLICANTS Mutual Insurance Insure your tomorrow today!

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY 1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS) 1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA. Telefonas: POplar 5-4110

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS) 423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON 660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y. NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius 410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. STagg 2-4409

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

Dr. A. Trimakas, Vliko pirm., Vincė Jonuškaitė, M. Kižytė, adv. St. Briedis ir kt. dalyvavo iškilnėse, kuriose liepos 3 d. N. Y. miesto mero pavaduotojas Paul R. Screvane paskelbė Pavergtųjų Tautų Savaitės proklamaciją. Be jų, iškilnėse dalyvavo ir kt. Europos Pavergtųjų Tautų atstovai.

J. Audėnas, H. Blazas, Braikienė ir V. Rastenis liepos 2 d. buvo nuvykę į Philadelphia, kur, ryšium su Freedom Day, Independence Hall įvyko Pavergtųjų Tautų iškilnės. Iš philadelphiečių dalyvavo Vliko narys J. Stiklorius, Juzė Augaitytė, dr. V. Maciūnas, Impulevičius, prof. Jurskis, J. Švedas ir kiti.

Anicetas Simutis, vicekonsulas Lietuvos Gen. Konsulate New Yorke, pereitą sekmadienį dalyvavęs savo gimnaitės Birutės Čiurlytės vestuvių vaišėse Apreiškimo par. salėje, pasidžiaugė, kad jaunieji lietuviai kuria lietuviškas šeimas.

Vienybės namuose rugsėjo 10 dieną atidaroma Highland Music Center, kurioje bus dėstoma vokalinė ir instrumentalinė muzika. Registracija nuo rugpjūčio 15 d. Bus priimami ir lietuviai studentai.

Lietuvių Menininkų Draugija liepos pabaigoje rengia savo narių išvyką į gamtą.

Dr. Z. V. Rekašius ir L. Kačinskas buvo du lietuviai, kartu su amerikiečiais dalyvavę birželio 27-29 dienomis New Yorko Universiteto patalpose Bronxe III automatinės kontrolės konferencijoje. Vienu iš 64 paskaitininkų buvo dr. Z. V. Rekašius, jaunas, bet daug žadęs mokslininkas. Baigęs mokslus šiame krašte ir išsijęs dr. laipsnį 1960 m., dr. Rekašius šiuo metu profesoriauja Purdue University, Ind. Leonas Kačinskas šiuo metu dirba mokslinės informacijos srityje Washingtono ir jis stebėjo konferenciją Kongreso Bibliotekos pavestas.

SLA 52 seimo, prasidedančio šį pirmadienį, liepos 9 d. Robert Treat viešbutyje (Newark, N. J.) rengimo komitetas. Pirmoje eilėje iš k. į d.: A. Valatkienė, B. Spūdienė, SLA sekretorė B. Pivaronienė, komiteto pirm. A. S. Trečiokas, N. Bayoras, I. Trečiokienė, H. Kubokienė. Antroje eilėje: J. Petrėnas, k-to sekr. J. Vilpišauskas, J. Prapuolenis, J. Valaitis, k-to vicepirm., G. Vaičiūnaitė; V. Kalvelis, V. Kiaunė; k-to vicepirm. M. Klimas, Emma Gustus, adv. S. Briedis, S. Vaičiūnas, k-to jaunimo sekcijos pirm. A. Vakselis.

SLA 52 seimas

Atkelta iš 1 psl.

nariu, pagrįstai tikėdamas, kad jo nuomonė bus pagerbta, o tuo pačiu prisideda prie bendro tautiniai svarbaus darbo.

Susivienijimo izde sutelktus milijonus, atsižvelgiant į veikiančius ir fraternalėms organizacijoms privalomus dėsnius, Susivienijimo nariai patys valdo ir tvarko visus savo organizacijos reikalus. Ši svarbi savivalda vykdoma Susivienijimo seimuose, kur kuopų įgaloti delegatai tvirtina atsakingų pareigūnų veiksmus ir nustato ateičiai taisykles, kuriomis vadovaujasi tolimesniame darbe.

Štai kodėl Susivienijimo seimai tapo svarbūs bendrame lietuvių gyvenime. 52-sis SLA seimas vos už poros dienų. Jis susirenka gera nuotaika, nes organizacija kaip buvo, taip ir šiandien, yra pirmaujanti mūsų gyvenime. Nors likimas iš Susivienijimo išplėšia nemažą narių, bet nuolat SLA eilės papildomos naujais nariais ir veikimas vyksta nesilpnėdamas, o darydamas aiškią pažangą.

Visoms lietuvių organizacijoms svarbu turėti daugiau jau-

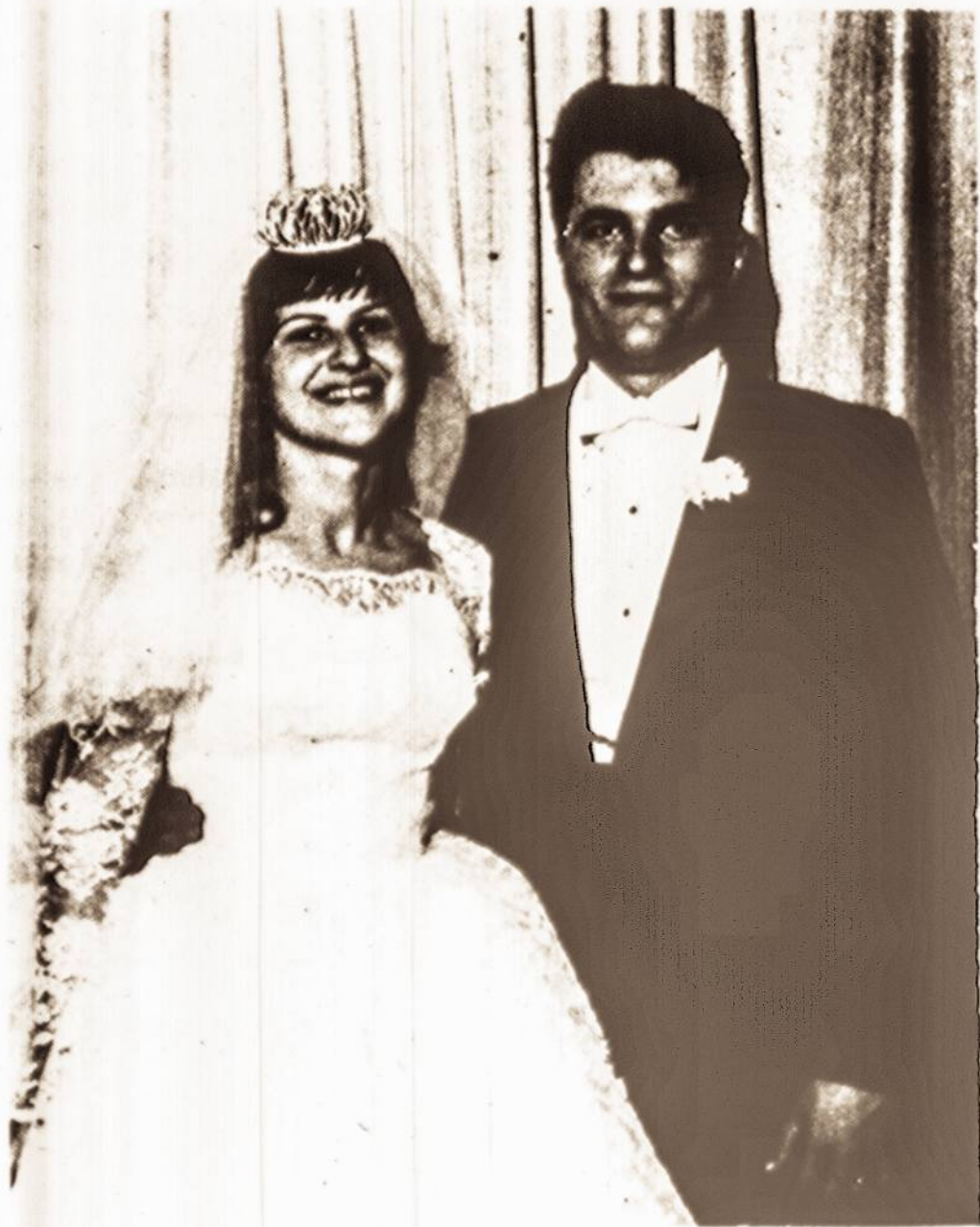
nimo. Šis galvosūkis Susivienijimui vyksta spręsti gal būt lengviau, negu kitoms draugijoms. Paskutiniaisiais metais susikūrė jaunimo kuopos, jaunosios jėgos ateina į pagalbą ir rengiasi plačiau dalyvauti visame Susivienijimo darbe. New Yorko ir artimų apylinkių lietuvių pareiga uoliai dalyvauti didžiojoje lietuvių šventėje - Susivienijimo seimo iškilnėse.

SLA seimo pramogos:

Seimo išvakarėse, liepos 8 d. sekmadienį, 6 val. vak., šv. Jurgio Draugijos salėje, 180 New York Ave., Newark, N. J., įvyks delegatų ir svečių susipažinimo vakaras, kuriame pasirodys jaunimo talentai, dalyvavę talentų varžybose-konkurse. Po programos, grojant A. Štarolio orkestrui, šokiai.

Liepos 10 d., antradienį, 8 val. vak., Robert Treat Hotel, įvyks seimo banketas - vakariėnė. Meninėje programoje solistė I. Stankūnaitė. Šokiais gros A. Štarolio orkestras.

Liepos 11 d. po seimo posėdžių vakare išvyka - kelionė laivu aplink New Yorką.

Jurgis Nemickas ir **Yelda Anita Prapuolėnytė**, birželio 16 d. sukūrė lietuvišką šeimą ir praleidę dvi savaites Havajuose, šiuo metu apsigyveno Woodhavene. J. N. Tysliavos nuotrauka

Hartfordietis Steponas Zabulis ir newyorkietė **Birutė Čiurlytė** birželio 30 d. sukūrė lietuvišką šeimą. Nuotraukoje iš k. į d.: jaunojo motina Emilija Zabulienė, jaunosios tėvas plk. Ern. Čiurlys, jaunieji, jaunosios motina Stasė Čiurlienė, tėtis K. Čiurlys, jaunojo sesuo Genovaitė su vyru Kaziu Tijūnėliu ir sūnumis (priešakyje). Jaunieji apsigyveno Hartforde, kur Stepas baigia ekonomijos studijas vietoje universitete.

Vyt. Maželio nuotrauka

Daiva Audėnaitė, šiemet baigusi New Yorko universitetą, susižiedavo su dr. Algiu Matulioniu iš Clevelando.

J. Kodis, vienybietis iš Hartfordo, Conn., išvyksta su šeima atostogų į Europą. Lankysis ir Vak. Vokietijoje ir Vakarų Berlyne. Žadėjo su Vienybės skaitytojais pasidalinti kelionės išpuodžiais.

Vladui Paltrušaičiui, Apreiškimo par. vargonuojant, iš Hartfordo atvykę, Jurgio Petkaičio vadovaujami, choro vyrai gražiai pagiedojo per hartfordiečio Stepo Zabulio sutuoktinių iškilmes tos par. bažnyčioje birželio 30 d. Dainavo J. Kodis, F. Bočiūnas, F. Brazdžionis, G. Grajauskas, Alg. Dragunevičius, I. Simonaitis su sūnum Gintu ir buvęs Stepo Zabulio gimnazijos muzikos mokytojas iš New Yorko žinomas chorų dirigentas Mykolas Liuberskis.

Jack Reamer iš Reamer and Son, kelionės biurų žinovų per pastaruosius 35 metus, pastaruoju laiku pradėjo dirbti kartu su Robert F. Nark apdraudos ir auto specialistu, kurio istaiga yra 26 Court Street, Brooklyne. Jack Reamer rūpinsis pinigų rinkimu ir naujais klientais. Pakaitimai padaryti ryšium su R. F. Nark naujais planais visuomenei suteikti kiek galima tobesnį patarnavimą.

Ilona Makauskaitė ir Rimas Giedrimas susižiedavo šiomis dienomis. Sutuoktuvės įvyks rugsėjo 1 d.

ŠIAME NUMERYJE:

Mes - V. Širvydas	1 psl.
SLA 52 Seimas	1 psl.
Kiek lietuvių atvyko į JAV?	2 psl.
Reprezentacinis pašto ženklų rinkinys	3 psl.
Atsiųsta paminėti	3 psl.
Kaip jie sprendė	4 psl.
Europos likimą	5 psl.
Gyvenimas Meirunu vingiuoja	5 psl.
Šalčius sugrįžo - S. Narkėliūnaitė	5 psl.
Simfoninis orkestras	6 psl.
PLP Kultūros Taryba	7 psl.
Trys mokytojai sukaktuvinkai	9 psl.
J. Bertulis	
Sportinės nuotraukos	11 psl.
- E. Sulaitis	